

REDACȚIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Gazetă de încredere și
primărie.
Materialele nu se restituie.
INSERATE
Se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
la Viena: la M. Dăkes Nachr.
Nur. Augenthaler & Co. de
Hofmeister, Schall, A. Op-
peik Nachr., Anton Oppel.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Julius
Leopold (VII. Erzsébet-körnt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pa-
blicită mai dese după tarifar
și învechit. — **RECLAMR** pe
pagina 8-a o serie 30 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

(Număr de Duminică 1.)

Nr. 1.—Anul LXIX.

Brașov, Duminică 1 (14) Ianuarie.

1906.

La anul nou.

Brașov, 31 Decembrie v.

În 31 Decembrie 1904 am salutat în colonele „Gazeta” sosirea noului an cu speranța, că n-arte mare din generația noastră tină, p-n pățania ce o așteptă și de, care nu va scăpa, va ajunge să înțeleagă odată, că fără o legătură strinsă între bătrâni și tineri, fără o conlucrare a lor serioasă, sinceră și însuflețită, nu p-ote fi luptă națională, nu putem aștepta izbânda românismului.

Prevederea despre pățania ce a așteptat pe o parte a bărbatilor din generația noastră tină cu sentimente curate și cu conștiința pentru națiune, binele și cinstea ei, s'a împlinit. Ea fu destul de dureroasă; și dacă totuși n'ar fi deschis ochii tinerimei noastre, ca să-și cunoască amăgirea și să înțeleagă datoria ce o are pentru viitor de a pregăti puntea, care s'o apropie și s'o lege strins cu vechii luptători pentru românism și emanciparea națională, atunci ar trebui să desnădăjduim și s'o privim de perdută pentru națiune și viitorul ei.

Multe a suferit poporul român în cursul veacurilor, a călărit s'au cu el lucruri ne mai multe și ne mai pomenite. La acea vreme însă nu l'a condamnat soarta, ci s'au reneșe în ea, apăsându-se legăturile dintre proprii săi fii, ca cei mai tineri să nu mai p-otă înțelege pe părinții, crescătorii și dascălii lor și să se simtă înstrăinați de ei!

Nu, nici-odată nu se va pute înstrăina juneimea noastră de matca ei. Nici-odată amăgirile timpului, fie cât de seducătoare, nu vor fi în stare să invenineze sentimentele și cugetarea juneimei noastre într-o atât, ca uitându-și de datoria ei națională, să fie însuflețită de idei și aspirațiuni, ce nu sunt și nu pot fi ale poporului. Dușmanii neamului nostru, cari lucră cu premeditare și cu sistem ca să sgu-due în peptul tinerimei noastre iubirea și mândria față cu națiunea ei și să slăbescă interesul și dorul ei pentru limba și cultura română, se opintesc înzadar, căci nu vor pute nici-odată rumpe legile firei, nu vor pute stinge focul sacru ce încăldește inima juneimei române.

Iubirea și credința către națiune însă nu eschide, ca tinerimea noastră să fie vremelnice în neclar, ba chiar dusă în rătăcire asupra marilor probleme naționale ale poporului și să fie influințată mai mult s'au mai puțin de curente, ce se ivesc în sinul poporului, curente, ce pot fi adese-ori stricacioase cauzei lui.

Ori-cum am lua lucrul, trebuie să recunoștem, că aceste înrîurări au stricat mult tinerimei noastre și au făcut-o, cum am dice, bătrână înainte de vreme. Neajunsurile, cu cari a avut să se lupte națiunea noastră s'au resfrânt și asupra ei.

Cu adevărată spaimă și conșter-nare vedurăm în anii din urmă, cum într-o parte a tinerimei noastre a început să se propage idea, că existența noastră națională s'ar pute mai ușor asigura și stăruințele noastre naționale ar pute ave mai mult succes, dacă am pași pe calea diplomatizării, a po-

litice ce și întorce mantaua după vânt, și a învoelilor.

Bărbați din generația noastră tină au fost, cari pentru prima oară au început a propovădui astfel de idei de oportunitate, sub cuvânt, că nu trebuie să lăsăm să ne incurce formele și teoriile, ei să fim practici și vicleni și să ne folosim de orice apucătură spre a ne ușura lupta, fără a mai cere, dacă acesta p-ote fi folositor și iertat din punctul de vedere al programului național și al vașei și cinstei noastre naționale.

Au fost momente în decursul acestui an, când ni-s'a părut lumea cu totul întorsă. Vedurăm adică, tineri de-ai noștri luând rolul omenilor încărunțiți, desamăgiți și desgustați de experiențele triste și de amărăciunile vieții, îi vedurăm lucrând și vorbind către popor ca nisce desnădăjduiți, cari după-ce și-au pierdut corăbiile, nu mai au altă aspirațiune, de cât să asigura pânea de toate zilele și alte trebuințe ce „se pot împlini”. Am auzit din gura multor fruntași, cari cu fală se dau de conducători ai tineriei noastre generațiuni, asigurând, că toate la câte s'a gândit și câte a dorit poporul nostru până acum sunt nisce visuri nerealizabile, că cei ce și-au varsat sângele pe vremile lui Horia și Landu au fost nisce vișatori și omeni nepractici, căci nu cunosc regulile parlamentarismului unguresc și ce se p-ote și ce nu se p-ote dobândi cu ajutorul acestui parlamentarism.

Am auzit de la un deputat român, care asemenea vrea să fie classat încă între cei din generația mai tină, că s'ar cere să ne înfrânăm iubirea de neam, ca astfel să putem cadă la învoială mai ușor cu adversarii seculari ai națiunii noastre.

L'am vedut pe acest deputat vorbind astfel în dietă și ne-am cutremurat de sfaturile practice ale „noului curent” ce-l reprezintă el cu soții săi, der n'am vedut să se fi ridicat din sinul generației tinere contra unui astfel de limbagiu și să-l fi condamnat cum se cuvine, decât numai pe unul singur, care în colonele fôiei noastre a salvat onôrea tinerimei române pentru timpurile viitoare.

Dér am esperiat în decursul anului 1905 ceva și mai dureros. Am vedut pe întreaga ceată a noilor deputați, aleși la inițiativa conferenței dela 10 Ianuarie, închinând steagu partidului național și grupându-se sub flamura legilor unguresci dela 1848 și 1867/8.

Unde a fost juneimea noastră când s'a făcut acest mare afront națiunii noastre, desavuându-se în fața adversarilor ei nisințele și aspirațiunile ce de secol ni-le-au lăsat moștenire cu limbă de mörte strămoșii roștri căduți pe câmpul de onôre în lupta pentru mântuirea poporului lor?

Dacă nu am sci și am chibzui, că în mijlocul confuziunii celei mari, ce s'a produs între noi Români din cauză că partidul nostru național a rămas un șir lung de ani de fapt fără conducere, lăsat pradă uneltirilor și persecuțiunilor vășmașe, am trebui să desperăm în viitorul nostru, care atârână în cea mai mare parte de

la sentimentele și idealurile ce m'insu-flețesc juneimea noastră.

Juneimea fără idealuri, este ca pădurea fără de arbori. Pustiul cuprinde inima și creerii ei. Nu se p-ote închipui un popor lăsat cu tar, pentru libertatea și drepturile sale, fără ca juneimea lui să fie în primele șiruri ale luptătorilor, purtată de însuflețirea și de curajul ce o face să braveze orice pericol, fără a se mai gândi la ușa și a cumpani dacă este bine să se spună, ori că este mai cum să se păzescă pielea. Causa emancipării unui popor ar fi dinainte pierdută, dacă juneimea lui s'ar întrece în ce fi precaută, cu multe rezervă și ce mai „practică”, adică în limbagiu înflorit, lășă, și unde numai ar o față cu inamicul ar începe a trată el de învoială sau a diplomatizării cum se dice în limba modernă.

Nu, repetim, nu se p-ote ca sentimentele tinerimii noastre să fie molipsite de o astfel de bolă. Dacă cu toate astea nu-i auzim glasul, acolo unde cu trup și suflet ar trebui să protesteze, cauza principală este, că în confuziunea și neorientarea ce domnesc în înreg partidul nostru, ea nu-și p-ote de s'au în destul de ceea ce se petrece, nu p-ote pătrunde în ea și de-a legătura dintre pre- și mai bine juneimea noastră este adăpată de-o mre parte a bărbatilor noștri conducători bisericani și lumeni și de-o mare parte a diarelor române cuidei, păreri și sfaturi politice, ce amai priincioase nu pot fi naționalismului român, care este și trebuie să fie motorul de căpetenie al faptelor și luptelor nu numai ale juneimei, ci ale întregului popor.

Exemplul ca juneimea noastră să se demetecască odată din buimăcela în cap au aruncat-o stările confuze în sinul partidului nostru național și să-și taute cu totă hotărîrea și se afle legătura cu trecutul nostru istoric, legătură pe cât de neapărată și neînjurabilă, pe atât de firăscă și legimă. Purtată de conștiința împliniei datoriei sale celei mai sfinte ea însăși trebuie să ia inițiativa de a consru acea punte, care s'o lege cu totă sinceritatea de luptătorii cei probați și cei încărunțiți ai națiunii, ca astfel să se împlinescă dorința Românilor de bine, și să putem spera în adevăr în izbânda românismului.

Dér nu mai puțină este îndatorirea ce o au în aceste momente grave bărbatii noștri probați și încercați în serviciul cauzei naționale, cei-ce ved și cunosc relele, de care suferim, de a nu mai lăsa ca lucrurile în partidul nostru să mērgă cum va da Dumnezeu, impinse aici de nui aici de alții, cari sub masca lui urmăresc mai mult scopuri laterale de a doua mână, uitând că așt stăm ca popor înaintea alternativei: de a fi ori a nu fi.

Prea mult timp a trecut, fără ca toți factorii partidului nostru să lucreze simultan împlinindu-și deplin datoria națională, care pretinde și îndreptarea s'au împedecarea rēului odată cunoscut precum și preintēpinarea pericolelor, ce s'ar patē nasce pentru poporul nostru în viitor. Prea mult s'a lăsat în sēnul partidului

nostru național varza în grija țapilor și a caprelor, fără ca să li-se taie măcar o singură dată drumul la grădiniță.

Recunoștem, că multe am trebuit să le răbdăm, căci nu s'a putut altfel. De aici însă nu urmēză că am trebui să răbdăm toate, și deci să resolvă de sine problema, ce revine luptătorilor pētrunși de sfîntenia cauzei, și juneimei noastre.

Fie ca anul ce vine să justifice speranța noastră, ce nu a împlinit-o anul, de care ne despărțim, și bătrâni și tineri să se unescă pentru a sēversă cu succes opera emancipării naționale!

Revista politică.

Cu numărul acesta intrăm într'un nou an de luptă și stăruințe pentru izbânda cauzei sfinte, a neamului nostru. Anul, ce se încheie cu ziua de azi a fost bogat în evenimente politice mari și însemnate, hotărîtoare chiar în viața popoarelor, și în surprise și mai mari nu numai în străinătate, ci și în țēră la noi. Nu vom face aici o reprivire asupra împlirilor anului ce cu ziua de mâine va aparține și el veciniei, — căci cetitorii, cari au urmărit cu atențiune desfășurarea eve-

s'au petrecut atât în afară, cât și înăuntru. Constatăm numai, că par'că nici odată ca în anul ce trece nu s'au vedut sfortări atât de mari din partea statelor și națiunilor pentru a pune temelii sigure libertății și independenței lor. Ce s'a făcut din partea noastră a Românilor dintre Tisa și Carpați pentru a atinge ținta luptelor noastre spre libertate națională, nu vom arăta aici, ci ne mărginim a constata, că din partea celor dela putere fost'am noi Români și anul acesta prigoniti și nedreptățiți pe toate cărările și cu toate mijlocele legiuite și nelegiuite, încât el nu ne lasă decât amintiri dureroase. Fost'am bănuiti de rēsvrățitori și pregătitori de revoluții și trimisus'au pe capul poporului nostru gendarmi și soldați numai și numai pentru-că așa li-a plăcut onora din cei cari mereu caută cērtă și zavistie cu luminaarea. Er la urmă toate s'au dovedit minciuni ticăloșe îndreptate în potriua onôrei și bunului nume al poporului nostru.

Ce va aduce anul viitor, vom vedē.

Situațiunea politică internă continuă să fie din cele mai încurcate. Majestatea Sa monarhul a primit alaltăieri, Joi, din nou în audiență pe ministrul pēședinte Fejervary, care i-a raportat asupra situațiunei. După scirile din Viena, Fejervary și-a continuat de astă-dată desfășurarea propozițiunilor sale, der nu s'adus nici o decisiune. Despre cețuneia unei împăcări între Corónă și majoritatea coaliționistă, ministrul a raportat numai în trecāt. Față de un distins bărbat politic austriac, însuși Fejervary a declarat, că p-ute face monarhului un raport în merit asupra încercărilor de împăciuire numai când s'ar afla care basă de descurcare. Pentru șa ceva însă nu el, ci coaliția e chemată.

Din faptul, că audiența foarte mult, presa vieneză coră e vorba de *hotărâri foarte importante*. Fejervary a raportat mai în monarhului asupra evenimentelor comitate și a făcut propuneri despre aceea, în ce chip s'ar pute pune stăvilă mișcării opoziționale în cas când până la 1 Martie, termenul până la care s'a amânat dieta, n'ar succeda a-se restabili ordinea în țară.

Forțe interesante sunt nise declarațiuni, ce le-a făcut ministrul de interne Kristoffy asupra păcii între Corónă și coalițiune.

Primind pe un diarist, Kristoffy a declarat, că sunt absolut neîntemeiate svonurile că guvernul s'ar pune în calea unei împăcări. Guvernul urmăresce cu atențiune, ba mijlocesce chiar acțiunea de pace ce se află în curs și de fapt conlucră cu succes și cu toate mijlocele de cari dispune, de ore-ce el n'are o mai fierbinte dorință, decât a face cât mai curând loc altui guvern. Acesta o face însuși căpetenia guvernului, care a fost primit repetit de Majestatea Sa și căruia i-a făcut cunoscut simburile negocierilor de pace, ca să se pună odată basa formării unui guvern al majorității dietale.

Coalițiunea — dize Kristoffy — se înțelegă odată, că ea nu mai poate fi factorul, care se retrage între șanturile intransigentei, depline și se-și pună la inimă cuvintele contelui Andrassy, care a dis: „Majoritatea a cărei politică vine în conflict cu corónă, poate se recunoscă odată, că binele țării pretinde de la ea să-și modifice punctul de vedere. De la conținutul acțiunii de pace, despre care ministrul președinte a raportat Majestății Sale, atârnă, speranța în pace. Măcar de iar fi așa. Adă încă speca în scurt timp orizontul se se lumineze.

Ministrul președinte Fejervary s'a reintors erî din Viena la Budapesta. Corespondentul unui diar budapestan crede a sci, că Fejervary a adus cu sine condițiile de pace din Viena. Corónă pretinde, că Maghiarii se înceteze cu opoziția lor în comitate și față cu guvernul. La cas când acesta nu s'ar întâmpla, bar. Fejervary este însărcinat su suprimarea mai departe a rezistenței.

Dilele acestea se va deschide de, conferența în chestia Marocului. Această conferență se va ține în orașul Algeciras din Spania și toate puterile mari au trimis delegați. Se crede, că conferența va ține vre-o 6 săptămâni și va hotări, dacă Franța va fi însărcinată de puterile europene să execute reformele în Maroc, ori nu. Marocul este o împărăție musulmană în Africa de nord-vest, vecină cu posesiunea franceză Algeria. Stările din Maroc însă sunt destrăbălate, bună-ora ca și cele din Turcia europeană, deosebirea este numai că în Maroc sunt foarte puțini creștini. Franța ca vecină, a creșut că e chemată să facă ea rânduială în Maroc. S'a și aplecat despre acesta în taină cu Anglia, Italia și Spania, cari s'au învoit. Dar Germania, care și ea are interese comerciale în Maroc, s'a suferat rău de Franța, că n'a creșut de cuviință să întreba și pe Germania, și din cauză a acestei vară trecută puțin a lipsit să nu izbucnescă un război.

În conferența de la Algeciras se va hotări, cum să se împace lucrurile, ca și Franța să fie mulțumită, și nici Germania să nu fie supărată. Se crede că lucrurile se vor pune la cale fără război.

Mișcarea revoluționară în Rusia s'a mai așezat, și încă nu se va întâmpla nici o înțucătură până la primăvară, se crede că pe la sfârșitul lui Aprilie deputații se vor pute întruși la Petersburg ca să procedeze la opera reformelor. Ministrul președinte Witte a răspuns unei deputațiuni, că este greu a fixa timpul convocării dumei imperiale. Această atârnă în mare parte de activitatea zemstvourilor și a reprezentanților orașelor.

Țarul stăruie, ca să se facă conștientă cât mai curând, că în curând va fi gata și legea despre regularea raporturilor între duma imperială și consiliul imperial. Consiliul imperial va avea 176 membrii, din cari jumătate or fi aleși din sinul zemstvourilor, și nobilimei, negustorilor și industriașilor.

Nu mai în Caucas s'a mai intensificat mișcarea revoluționară deoarece întrerupându-se ori-ce comunicație cu Rusia, revoluționarii au răspândit vești false, spunând că mișcare creșce din ce în ce și în Rusia.

Un Maghiar despre Maghiari.

Sub titlul „Starea politică la începutul lui Ianuarie 1906“, profesorul Sigismund Bodnar din Budapesta a publicat o carte, în care etă ce dize despre situația politică actuală a Maghiarilor în urma crizei și a conflictului ce a izbucnit între Corónă și majoritatea dietală coaliționistă:

„Orî cu câte legi ne-am apăra în contra cărmuirii anticonstituționale, nu folosesc nimic, decât nu avem puterea trebuincioasă. Dacă puterea este la regele, decât am ajuns la un așa grad al idealismului, încât începem a considera de stântă persoana domnitorului și nu avem putere a i-ne împotrivi, ăr el (regele) simte puterea ce i-au hărăzit valurile timpurilor, — situația noastră e foarte grea și mai curând, orî mai târziu va trebui să ne dăm învinși. Și asta este adă starea noastră. Cel mai tare e regele și cu timpul el are să se mai întărească. Bine ar fi, decât am pute dobândi acum unele îmbunătățiri economice, bună-ora neaterarea vamală, căci mai târziu va fi cu neputință a dobândi un astfel de câștig, din cauză că ideea unității împărăției creșce treptat și de-a-supra plutesce sfîșenia puterii regale. Norvegia s'a putut despărți de Svedia fără zângănit de sabie și fără a descărca un tun, ca și Portugalia, care la 1640 s'a despărțit de Spania. Noi însă n'am puté face aceasta.

„Noi Maghiarii nu putem să rupem legăturile cu Austria din cauza numărărilor naționalității și din cauza Croației. Pretutindeni vestim, că suntem un neam credincios față cu Tronul și că una din virtuțile noastre este credința către rege. Asta însă e numai vorbă goală. Gândurile vieții ne-au copleșit atât de mult, încât am încetat a fi cu credință către Tron, orî că suntem cu credință cel mult la bine și în zile de sărbătoare. Numai despre poporele idealiste se poate dice că sunt dinastice, ca d. e. Japoneseii, Chinesii, Persii, Berberii și alții. Noi în neacasul nostru pretindem mai mult, pentru-că nu ne am rupe ușor de către casa domnitoare, — decât s'ar puté. Dér nu se poate, pentru-că atunci s'ar desface de noi părțile de sus ale țării (Slovacii), partea dincolo de Tisa (Românii), Ardealul și Croația.

„Vor dice unii, că ved stafi în întunecare. Eu însă cuget, că ved bine și curat. Și decât se va da sufragiul universal, s'a sfârșit atunci și cu Ungaria, unitară numai la aparență. Și de-odată cu risipirea idealismului extrem, ce ne légă puțin cu Maj. Sa, ușor, încet, orî mai iute, dér se destramă și frumoasa noastră țară. Posibil, că o împăcare neîntârziată cu Maj. Sa ar puté să impedece încă introducerea

votului universal și de odată cu această destrămarea statului ungar. Se poate. Cusi-guranță însă nu se poate dice, căci toate atârnă dela putere. În valurile idealismului viitor vom puté vorbi despre o mare Ungarie numai în chipul Polonilor...

Credem, că o astfel de mărturisire prețioasă n'are nevoie de nici un comentariu.

Cătră un nou avânt!

Anul 1905 a dat la ivelă unele semne de mare preț și de bun augur despre însemnătatea și valoarea economică a poporului nostru, dobândită parte prin vrednicia și stăruința noastră și parte și prin forța împrejurărilor. A dat la ivelă însă și unele trebuințe și cerințe nouă, cărora încă trebuia să le facem destul cât mai neîntârziat.

După dizele înălțătoare de la Sibiu, cari au arătat și celui mai neîncredător puterea de viață, aptitudinile și comorile ascunse ce sunt în stăpânirea poporului nostru din Transilvania și Ungaria, au urmat rând pe rând mai multe. S'au făcut începuturi pentru o statistică a poporului nostru. Băncile au expus la expoziția de la Sibiu un tablou grafic și o monografie prea interesantă despre repartizarea lor pe regiuni și cu organizarea și administrarea lor internă și deosebitele ramuri de credit și de operațiuni cultivate de ele. Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român a început, în fine a-se gândi și la poporul de jos, ca să-i vină și lui în ajutor prin aranjarea de conferințe și prelegeri publice pentru popor — hotărîre ce trebuia luată deja de mult. Nu putem decât să o salutăm cu bucurie și s'o încurajăm în toate prilejurile.

Tendința guvernului actual de a introduce și noi sufragiul universal față cu tendințele de a mări numai numărul alegătorilor, considerabil pe baza a diferite chei, a dat la ivelă recensământul făcut de guvern chiar, că decât s'ar lua drept basă proprietatea funciară și darea de pământ, atunci poporul nostru ar fi cel mai favorizat, căci între noi nu se găsesc nici muncitori agricoli ca simpli palmași și dilerii, și aproape toți muncitorii noștri au casă și ceva proprietate rurală, apoi că numărul analfabeților scade și la noi din an în an. S'a făcut cunoscut de altă parte, că din copiii obligați a

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Amintiri din Alpi.

(Vara anului 1905.)

Mariei și lui Octavian.

Și cum stam așa la gura sobei și-i cald în odaie și liniște... dór flacăra focului pălăie tainic, și cum se coboră umbrele serei încet și mă năpădă cu vraja lor dulce... ochii mi-se închid — dér în sufletul meu se deschide o lume nouă, frumoasă, nespuse de frumoasă, o lume din basme... Și o voce dulce par'că mă chemă: „Și aud un cântec, o melodie plină de cur și de nostalgie și-mi spune: vino! Vino, și ăutreerî din nou țera aceea frumoasă, unde-s munții ale căror creștete bat la porțile altei albastre, fărtați cu munții patriei mele, unde-s brații frățini cu brații munților voștri, unde-s căderi de ape, surori cu cascadele văilor voștre — dér unde omenii speră ca cerbi nepătrunșilor codri... Vino... țera dulce a libertății, unde cerul murea suride, oglinzându-se în luciul apelor, vinete ale atător lacuri, cari nu-s aștrii din lacrimi, ca apele patriei tale... Vin în Alpi. Și gândul meu sbóră departe, departe... și

unde-i puterea, care ar fi în stare să se lătească?...

Gând călător avântă-te dér din nou în creierii alpiilor coboră-te éráși pe lăul apelor și pătrunde ér adăncimile alei, du-te, culege și adună buchetul impresiunilor, ce am simțit în fața vecinic frumuseții, — buchet ce nu se va vesteji nicădată!...

Un „mehet“ unguresc și trenul ducea trifoiul în patru foi (eram patru călători: sora, cumnatul meu, subsemnată și inseparabilul meu tovarăș — aparatul fotografic) dornici cu toții de alte lumi, departe de Hațeg.

Ruta noastră era: Viena-Semmering-Bischofshofen-Zell am See-Innsbruck-Bregenz-Zürich-Luzern-Breig-Interlaken-Luzern-Zürich-Rorschach peste Bodensee-Lindau-München-Linz-Salzburg-Viena.

Și era cald. Căldura ne-a mlesit de tot, nu mai era scrobélă nici măcar în gulerile noastre, de atâta căldură, astfel că era necesară petrecerea câtorva zile în frumosul oraș: Viena.

O Viena, frumoasă Viena: te părăsesc fără să mai spun ceva de tine, nu dór că n'am ce vorbi despre bătrânele tale ziduri, prea bine te cunosc, mi-ai fost prea

adesea în drumul meu și de câte ori nu m'ai uimit și încântat.

* * *

Cine n'a trecut pe la Semmering!

Dacă această trecătoare n'ar fi atât de frumoasă și pitorească, ar trebui să-mi displacă fiind-că de, — în cazul acesta n'ar puté fi mai grandios decât complexul „Ring“ din Viena, câtă vreme acesta e jumătățit, adică „Semi-Ring“.

N'am auzit pe nimeni vorbind fără entusiasm de „Semmering“, de „Ring“-ul din Viena și mai ales de un alt „Ring“, fe el și numai de logodnă, — deci nu pite fi altcum decât frumos.

Și în adevăr, era frumos drumul pe la Semmering. Ce peisage frumoșe și cât de variate! Câte sate, frumoșe prin situație și civilizație: refugii bogăților vienezi!

Din admirație în admirație ne-am trezit pe pământul frumos al Tirolului. — Pretutindeni întinse poeni verzi, case, lumină, dealuri în pădurile cu brazi... Era o frumusețe! Nu mai era așa cald, un vânt ușor se strecura printre tufișuri și noi ne lăsam să fim mângăiați de aripile lui recortore. Pe când locomotiva fidelă serviciului său, în suflări teribile era să ne transporte sus pe înălțimea dealurilor, vântul deadineaoi a devenit o furtună și

peste frumosele păduri se întindeau acum valuri dese de nori. Geloși de admirația noastră, înceau par'că să ștergă peisajele dinaintea ochilor, învâindu-le în puful lor sur, ce acum se lăsase deabinele peste munți... Era o luptă par'că pe viață și moarte, păturile de noui deveniau din ce în ce mai negre, ér trenul ne ducea cu zor în sfârșiri ca și când cu ori-ce preșoria se ne predea fără plôie stație proxime.

*

Bischofshofen! Trebuie să schimbăm trenul. Uf! ér bagagiul!

Era așa de bine montat cupeul nostru, încât imi părea rău să-l desmobilăm nu-i vorbă acustică ar fi avut mai bună der odată cu dispariția lor nu mai erar noi ca s'o admirăm prin sunetele admirabilei noastre.

Furtuna n'a întârziat, fulgerile depicau norii și pentru o clipă se lumină întunerecul sinistru ce ne-a învălîit pe toți Trăsnetele, bubuiturile al căror ecou repeta de nenumărate ori izbîndu-se stăncile pleșuve ale imponentilor munți complectă spectacolul îngrozitor. Pasări șburau îngrozite și etă acum par'că s'prăbușit din înălțime noul întreg asupra noastră.

frecventa școlă 33500 frecventăză școlile statului; acești copii mare parte nu se împărtășesc de instrucție în limba maternă și religia strămoșilor lor, ceea ce este un rău și ar trebui remediat.

Au urmat apoi unele semne de progres particulare, de exemplu: în comunele fruntașe se gândesc chiar la introducerea luminei electrice, unii din conducătorii lor, ai căror moși și strămoși erau vecinic pe drumuri, ca mari chirighi; că alții s'au gândit și se gândesc la înființarea de sindicate, că o prea frumoasă expoziție de pome și struguri a fost aranjată în orașul Mercurea.

După informațiile ce le au putut culege consistoriile noastre prin preoții misionari trimiși de dăsele în America actualmente află ocolo la 10.000 de Români de ai noștri duși de acasă din cauza greutății și mulțimii birurilor, dăr și din cauza neprevederii lor și a posibilității de a contracta cu ușurință la datorii nesăbuite pe la bănci. Ei au putut întemeia în America societăți culturale și de ajutor mutual, ba chiar și parochii stabile. Bani ce ne vin de la muncitorii și uvrierii lucrători din America, după recensemăntul făcut de guvern, întrec cu mult deja sumele ce ne vin din România pentru munca brută. Dăr cei mai mulți dintre emigranții noștri nu s'au expatriat acolo pentru tot-deuna și ca să întemeieze colonii sistematice în America, fie în Statele-Unite, fie între popoarele romanice din Argentina; tot așa din mergerea cu decimile de mii de brațe viguroase peste Ocean reiese neîndoios, că dispunem de un însemnat contingent de brațe supranumerare, pentru a căror ocupațiune și câștig suntem dator să ne îngrijim noi cei de acasă. Dusul la America să fie numai un ce provisoriu, până ce oamenii noștri se vor deprinde mai bine în umblarea cu băncile, și vor ști prețui mai bine valoarea creditului acordat. Pe uvrierii de mine și din fabrici îi vom putea plasa tot așa de bine și le vom da câștig mai sigur și mai rădă spese la noi acasă, prin punerea în exploatare a bogățiilor solului nostru.

Ne lipsesc date despre aceea, în ce proporție se aplică și participă poporul nostru în patrie la exploatarea minelor și în marea industrie de fabrică, metalurgie etc. de es. în minele de la Reșița din Bănat etc., în cele de cărbuni de la Petroșeni, în cele de aur și argint din munții apu-

seni, la saline etc. Din puținele publicațiuni oficiale vedem, că rapoartele asupra lor numai rele nu sunt. Ne-ar trebui însă o statistică exactă asupra numărului lor și apuntementele și beneficiile lor în raport cu alți uvrieri mineri și industriali, ceea ce nu ar fi prea greu de a stabili cu concursul preoților acelor comune, decât consistoriile noastre ar interveni în chestiune.

În micul comerț și mica industrie, noi Români dăm un procent mult mai mic și chiar neînsemnat, față cu proporția noastră numerică, și neîndestulitor chiar pentru acoperirea trebuințelor noastre de prima necesitate. Modul nostru de procedere de până acum, n'a dus și nu poate duce la rezultatul dorit. Deci trebuie căutate și găsite alte mijloace și proceduri pentru propagarea industriei mici și mari la poporul nostru. Este umilitor și ruinos totodată să vezi orașele românești și comunele fruntașe și chiar târgurile de țară în satele pur românești și la o populațiune românească compactă, invadate de meseriași de tot felul de alte națiuni și de negustori streini de nămăl nostru, și să vezi pe streini făcând pe mijlocitorul între Românul producător și Românul consumator, er pe ai noștri ducându-se cu miile peste ocean, ca să caute câștig și ocupațiune pe care n'au putut-o găsi acasă. Această stare de lucruri s'ar putea combate și înlătura prin înființarea de școli profesionale de toate categoriile, în legătură cu școlă sătăscă în anumite centre, ori prin deschiderea de ateliere pentru perfecționarea, fasonarea și concentrarea produselor industriei casnice, ca avându-le în cantități mai mari și de diferite categorii, să li se poată găsi un deșeu și desfacere mai mare și cu bun profit pentru producător ca și pentru consumator și astfel să paralisăm concurența ce ni-o fac streinii. Pentru acestea se cer însă mijloace mari și cheltuieli considerabile și, dăce-se, că tocmai acestea ne lipsesc nouă Românilor de dincoace de Carpați.

Mijloacele sunt cu prisosință în poporul nostru și sunt de tot soiul, numai nu sunt date la ivelă. Ceea ce ni-ar trebui neamănătat din diferite puncte de vedere, ar fi o statistică exactă a populațiunii române din Transilvania, Ungaria și Bucovina, după numărul sufletelor, proprietate, stare de cultură, forța de producțiune, imposite (dări), armată etc., ca

să ne cunoștem și noi înșine și să ne cunoșcă și streinii. O statistică exactă a populațiunii s'ar putea ușor înjgheba din partea consistoriilor, deosebită și paralelă cu cea a statului. Mai greu este cea a proprietății rurale. În comunele românești pure este ușor de stabilit, subtrăgându-se cele câte-va proprietăți mari și mijlocii, cari de regulă se găsesc în mâna streinilor, dăr mai greu este cea din comunele mixte. Și aci acum unde sunt cărțile funduare, băncile românești ar putea bine să afe proprietatea particulară românească de la comunele mixte din cercul lor și acesta chiar în interesul lor, cu oameni plătiți, căci numai atunci s'ar vedea, cari ramuri de producțiune și avuție națională sunt de dezvoltat. La acesta viile, grădinile, fânețele, pășunile și pădurile comunale să se treacă fie-care deosebit.

Aceste date culese și prelucrate de oameni competenți, ni-ar fi de cel mai mare folos și nouă și statului, după analogia lucrării lui O. Meltzl „Statistica populațiunii săsești din Transilvania“. Ea ne va îndigeta cu precisiune ceea ce avem și ce ne lipsește. Avem pământ, avem brațe, avem cărbune alb de multe sute de mii cai putere, avem comori ascunse în solul nostru de sutimi de milioane, dăr zac ascunse, ori nefolosite și în ochii tuturor. Avem bândi peste o sută, cari nu găsesc angajamente utile și productive pentru capitalurile lor și cari capitaluri ușor s'ar putea înzeci. Ne lipsește însă inițiativa și spiritul de asociațiune. Ceea ce am făcut și realizat până aci, a fost mai mult imitațiune și copie de la alții — și prea puțin de la noi înșine și prin noi înșine.

Singură punerea în valoare a codrilor seculari și a pădurilor comunale de brădet și stejar încă neatinse de secure, cari nu mai cresc, ci se răresc treptat*), ne-ar putea aduce cu timpul sute de milioane de corone, cu cari în decurs de 5—10 ar spori îndată cu atâtea milioane avuția poporului nostru și ar putea pune la cale alte atâtea și atâtea afaceri și întreprinderi industriale și comunale.

*) Ba câte odată se prăpădesc prin nenorociri elementare. Astă-vară din cauza secetei celei mari, nisea părții grozave s'au declarat și se lătiră cu furie vertiginosă, întinzându-se pe deal de chilometri de la pădurea până la marginea pășunilor de munte către vârf. Sute de mii de corone valori și producțiunea a mii de hectare de secui au fost nimicite de flăcări în 2—3 zile. Două trei generațiuni de oameni vor trebui să aștepte și să plătescă pădurile la biruri până ce vor cresce alte păduri la loc.

SCIRILE DILEI.

— 31 Decembrie v.

O delegațiune română la Viena. Diarul „Deutsche Zeitung“ din Viena scrie cu data de 12 Ianuarie următoarele: Capitala României a delegat o comisiune compusă din d-nii Al. Ciurcu viceprimar și președinte al sindicatului marșilor, G. Mandrea architect, Petru Popescu inginer șef de poduri și șosele și Irimie Popescu medicul-șef al orașului, ca să studieze instalațiunile orașelor apusene cu deosebire abatoarele, apeductele, aprovizionarea, edilitatea etc. Delegațiunea după ce a vizitat întâi Budapesta, a sosit er la Viena și a fost primită extra-ordinar de amical de către primarul Dr. Lueger. D-l Lueger a prezentat domnilor români pe directorul magistratului Dr. Weisskirchner, și li-a pus la dispoziție un funcționar superior, care să-i călăuzească prin oraș. Astăzi au vizitat abatorul St. Marx, er de sēră vor oșpeti primarul Dr. Lueger în pivnița primăriei (Rathauskeller). Măne vor vizita alte instalațiuni, er de aici vor pleca la München, Frankfurt, Köln, Paris, Londra, Hamburg, Berlin. Delegații români au fost încantați de primirea ce li-s'a făcut. D-l Ciurcu a dus totodată primarului Dr. Lueger și o invitare pentru expoziția, ce se va aranja anul acesta la București pentru comemorarea domniei de 40 ani a regelui Carol.

† Eugeniu Stătescu. Vineri pe la orele 3 din zoră a repausat în București marele bărbat de stat Eugeniu Stătescu, în etate de 69 ani. Repausatul și-a făcut studiile juridice la Paris, întorcându-se în patrie cu titlul de doctor în drept. La 1870 a fost ales pentru prima oară deputat la Pitești, la 1876 fu numit ministru de justiție. În cabinetele liberale de sub președinția Brătianu și Sturdza a fost ministru în diferite rânduri atât la justiție cât și la interne, apoi la externe. România a pierdut în Eug. Stătescu pe unul din cei mai distinși fii ai săi.

Alegerea din Baia-mare. Dilele aceste s'a făcut alegere de deputat în cercul Baia-mare. Au fost doi candidați: independentul Földes Bela, și progresistul-gubernamental Bay. Cel dintâi a obținut 1232 voturi, cel de al doilea 553. Diarele ungurești spun, că pentru candidatul konservativ Földes, s'au dat și multe voturi românești.

Teatrul în Râșnov. Diletanții, cari joca teatru în astă sēră la noi în Brașov merg cu toții pentru mâne Duminecă la Râșnov unde vor juca „Năzdrăvăniile divorțului“ și la serata de acolo. Avis tuturor acelor cari doresc a se delecta de o bună reprezentațiune teatrală. E cea mai bună ocazie pentru inteligența noastră din jurul Râșnovului.

Nouă asasinat în Macedonia. Diarului „Cronica“ i-se scrie din Salonic o corespondență mai lungă despre cea mai nouă barbarie săvârșită de o bandă grecească împotriva unei familii românești din Veria. În ziua de 14 Decembrie s'a prezentat un căpitan de bandă, însoțit de 10 bandiți greci la Românul Chitu Gachi, ce-

Am amuțit și nu îndrăzneam să privesc în jur de mine.

La o masă în apropierea noastră un grup de tirolezi, în golașul lor costum, epăsători de furia nourilor, strigau învechit de berea ce se perdea ca primul uhoi în însetatul pământ, împrietiniți iarocă ou grozăvia de afară.

Se ved neimpresionabili, pe cât sunt le rustici: Bun și pasionați turiști atât bărbații, cât și femeile. Fac excursiunile n societate de doi: bărbatul și femeia, neconturbați în admirație, liniște și în mersul lor.

Urați în vagon în compania coterilor noastre, am continuat drumul spre Innsbruck.

Dăr locomotiva după un fluier asouit se oprește și uite ce frumșete, ce tablou unic! — Era Zell am See. Plăia a încetat, dăr frunzele copacilor erau încă tot grele sub povara lacrimilor de ploie...

Oh! natură, de ce ai fost cu atât tără atât de risipitoare în frumșetă. Și deluri și munți ou vârfurile înălbite de zăpadă și lac, civilizație, tot, tot ai întrunit aici!

Rezimată de ferestra vagonului priveam numai, nu diceam nimic și pote ași fi spus ceva, ași fi vrut să dic... Mă lup-

tam cu invidia ori mulțumirea, nu pot să spun. Sciam atât, că tot acel sublim întreg dinaintea ochilor îmi da parcă cu tifa ca și când ar dăce: da, da, te credem că-ți dispăre graiul când ne privești... Și eu dăr veneam de sub pôlele Retezatului. Tot atât de frumos, pote mai frumos, are și el lacuri, dăr unde-i civilizația și cât trebuie să urci, ca să ajungi a esclama ah, ce frumșete!

Etă-ne la Innsbruck! Frumos oraș și cu atât e mai în avantaj cu cât se găsese în creierul munților cari străjuesc orașul.

Zidul de munți la nord ou „Frau Hütt“ se ridică parcă din stradă. Dăcă pretutindeni în lumea întregă reprezentanții sexului tare sunt paznicii orașului în timp de zi și noapte, excepție se face aici în Innsbruck: „Frau Hütt“ stă „auf die Hut“ în postul său inamovibil — cu toate că n'a fost numită cu decret regal său imperial.

La un klm. în linie aeriană de-asupra clădirilor, înflorește lănărica și Enția-nul și câte alte flori alpine, er căpriorele sunt acolo acasă și nu-ți vine să crești că mai jos de domeniul sălbatic al acestor locuitori zace atâtea civilizație — orașul Innsbruck.

Oraș tăcut, curat, cu o înfățișare forțe prietinoasă, bogat în biserici, cari prin sunetul clopotelor fie care spune străinilor povestea vechei sale istorii. Melodia cu același înțeles ni-o spune și sglobiul Inn în curgerea sa grăbită spre câmpiile Bavariei.

De la Berg Isel, un delușor situat la sud-vestul orașului, ai o privileție unică asupra Innsbruck-ului și a măreților munți. Ce păcat că nu i-am găsit îmbrăcați în alba lor blană de zăpadă, — cu toate acestea, ce mulți admiratori îi priveau cu ochii umiți de înălțimea lor!

Față ou „Frau Hütt“ stă aici statua idolului tirolezilor: Andreas Hofer. Parcă și acum împarte porunci bravei sale ostiri. În fața lui devii gânditor, toate învingerile defilează prin creier și atunci îl privești cu mai mare admirație!

Erau césurile 12 și forțe cald. Repede ne-am coborât la vale. Ficiorele cereau odihnă, companiei mele îi era fôme, mie sete. Toți doriām ceva și nimic nu se putea realiza. În sfârșit suntem în ajun de a liniști gălăgioasele noastre stomahuri. — Etă un restaurant.

Brrr... er la colivie.

Căldura a început, și ce căldură?! O căldură enervantă. Aveam cel puțin aerul de forțe indulgență.

Ferestrele sunt luate ou asalt. Splendide defileuri, poene, deluri, munți ai frumosei țări Tirol, nu vă voi putea uita nici odată!

Tot ținutul de la Innsbruck la Brezgenz îți face impresia unei lumi idilice, lipsită de locuitori, prin faptul, că un om n'am zărit prin pajistile verzi. Tot tabloul mi-s'a părut o poveste frumoasă, și locuitorii duși departe, er în lipsa lor acum brații s'au pornit la hoinărit. Idilicile căsulițe tiroleze resfirate pe covorul verde, jucau rolul principal. Imprejurul lor un grup de brați — desertori din pădurea seculară tănuiau ceva, er alții mai în vale glumeau cu valurile unui păreuaș, care prin vioiciunea lui îi stropsea până la brâu... Ca să nu fie surprinși, s'au îngrijit și de paznici, resfirând pe coste n sus căți-va dintre ei, cei mai chipeși și mai înalți. Și rideam de naivitatea lor — ei nu, dăr eu am observat cum de sus din dosul delurilor un bătrân ghetar, cu barba albă, se înalță în virful degetelor, spionând zimbitor isprăvurile braților.

Un șuer repetat. Zuruital trenului de-

rënd de mâncare și beaură. Românul a tăiat mie și găini, li-a dat de mâncare și beaură, și după ce au cheuit bine, au dis: »Acum plecăm, er voi să ne însoțim până afară din sat. Și Românul Chitu Gachi împreună cu doi fii ai săi și un al treilea Român, Nachi lanula, i-au însoțit pe bandiți până afară din sat. Aici căpitanul li-a dis: »Am aflat din vorbele voștre în timpul mesei, că sunteți Aromâni. Ei bine, voi sunteți turburătorii comunei, și de aceea veți fi pedepsiți. — Bieții o men! au răspuns, că prin ospitalitatea, ce li-au dat, au dovedit dör, că nu sunt dușmani Grecilor, toate acestea însă n'au sosit nimica. Ei au fost legați și fără milă i-au tăiat capul totai lui Chitu Gachi, apoi fiului mai mare Ghiță și în sfârșit lui Nachi lanula. Când s'au tăiat și pe fiul mai mic, Mușu, acesta a scăpat ca prin minune cu o ureche și o falcă tăiată. Grecii au tras salve după fugar, dör nu l'au putut nimeri. El se află în spitalul din Salonic. — Sărmanii frații noștri din Macedonia. la grele ispite mai sunt supuși.

Calumniator condamnat. Er s'a pertractat la tribunalul din Brașov procesul intentat de părintele Dr. Vasile Saftu mäsarului lăncu Coliban, care publicase înainte de asta cu doi ani un pamflet plin de călomnia la adresa părintelui Saftu. Tribunalul a aflat vinovat de călomie pe lăncu Coliban și l'a osndit la amendă și suportarea cheltueilor, cari la oaltă fac apröpe 700 coröne, eventual închisöre. Advocatul părintelui Saftu a fost d-l Simion Damian, președintele camerei advocatiale, er apărătorul calumniatorului a fost Dr. Nicolae Manoiu. La cererea d-lui Damian pertractarea s'a făcut cu escluderea publicității.

Societatea comercială pe acții »Concordia« din Sibiu. După cum cu adencă părere derșu cetim într'un comunicat oficios din »Telegraful Român«, acesta întreprindere națională, de care se legau atâtea sperante, și-a pierdut întreg capitalul fundatöinal de 200.000 coröne. Ni se comunică acum, că în contra direcțiunei societății s'a dat o acțiune civilă pentru neobservarea statutelor și o acasă penală la tribunalul reg. penal din Sibiu. Cea dintăi s'a și terminat cu amendă asupra tuturor membrilor din direcțiune, a doua este încă pendentă.

Români în robie turcască. Sub titlu acesta toate foile europene au publicat o scire sensațională despre vre-o 70 Români, cari ar fi închiși într'o temniță suterană din Adrianopol și ținuti acolo încă de pe timpul rășoiului de la 1877/78. Scirea a cösta a dat'o în vileag un călugăr român, care vöind să mergă la Palestina, a fost prins fără pașaport și escortat din oraș în oraș până în patria sa. Ministrul de externe român a făcut întrebare la Constantinopol și după cum cetim acum, a venit răspuns, că nimic nu e adevărat. Poliția din București a chemat pe călugăr și l'a luat la întrebări, călugărul însă, pe care îl chiamă Ierotei Craznar, ține mort-cöpt că el a vorbit cu acei călugări în Adrianopol.

O laudă pentru oficiul postal. În ziua de 11 Ianuarie la Posta din »Sajó Magyaros« s'a pus o cartă postală cu următörea

adresă: »Onorat Derețiune Brașov-Brassö« Evident, că adresa era insuficientă și la oficiul postal din Brașov s'a și pus pe aceea cartă marca cu inscripția, că adresa e insuficientă cu scop de a fi retrimisă. — Probabil însă că amplotiatul se va fi uitat în ultimul moment la textul cărții (»Onorat Derețiune mărog trimitețim Kasetta de Dyalineca« etc.) și cu töte că acest text era apröpe imposibil de descifrat, a put idea să înmăneze administrației nostre cartea postală.

Nu hesitä a publica orice critică justă la adresa poștei, dör în același timp se cuvine să-i aducem și laudă, când o merită. În acest cas o merită pe deplin.

Intru amintirea răposatei sale mame, d-l avocat Dr. Milu Dan a donat mesei studenților români din Brașov suma de 30 cor.

In loc de felicitări de anul nou au intrat la masa studenților români din Brașov de la d-l Dr. I. Hosanu 10 cor. și de la Virgil Onițu 3 cor.

Camera de comerț și industrie din Brașov se va întruni Luni 15 Ianuarie, orele 3 p. m. în ședință plenară. La ordinea zilei sunt puse 20 de obiecte.

Asigurări favorabile. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra inserțiunii singurului institut din patria noastră »Transilvania«, care oferă la asigurări de loc și de viață condiții förte favorabile și premii ieftine. O poliță de asigurare pe viață e cel mai bun și mai folositor cadou de Crăciun și anul nou.

Instanțe judecătöresci moderne. Acest epitet elogios îl merită cu drept cuvânt forurile ungare în privința progresului ce l'au făcut în esecutarea actelor judecătöresci, căci precum aflăm din isvor sigur, guvernul a procurat pentru töte forurile din țără, mașinele de scris original Remington-Standard. Se șvonesce, că ministrul de justiție, înainte de a însărcina pe firma Glogowski & Comp. Budapesta Andassy ut 12/a cu furnisarea acestă însemnată, a pus la încercare 10 diferite sisteme de mașini de scris, și cele mai potrivite s'au aflat mașinele original Remington Standard. Proba cea mai evidentă despre bunătatea lor este, că guvernul la început a comandat numai 100 de mașine de scris, er comanda ulterioare s'au urcat la 600. Chiar și noi încă am vedut în cercul cetitorilor noștri, mașinele de scris Remington și am fost uimiți cât de mult accelerează, simplifică și înlesnesc ele lucrurile de cancelarie în comparație cuscisul de mână. Numita firmă la dorință trimite catalöge de preț ilustrate gratis și franco și la cerere este gata pe spesele sale și fără silă de cumpărare a presenta ori unde în țără funcționarea mașinei Remington.

Alarma din Săcele.

În urma unei corespondențe pe care a publicat'o »Gazeta Transilvaniei« asupra stărilor de siguranță

publică din Săcele, d-l Dr. George de Szekely, fișpanul comitatului Brașov, a ordonat o anchetă, al cărei rezultat s'a cuprins într'un proces verbal, pe care comunicându-m-se în copie, îl dăm în traducere mai jos.

Ne reținem deocamdată dela orice comentari până ce vom fi informați ce impresiune va fi făcut acest proces-verbal asupra fruntașilor inteligenței române din Săcele. Etă-l din cuvânt în cuvânt:

Proces verbal, încheiat în Cernatu la oficiul preturei de cerc în ziua de 4 Ianuarie 1906 prin Dr. Aladar Semsey prim-pretore, în urma ordinului nr. 2/906 al comitetului suprem din comitatul Brașovului de a se face anchetă, într'u coröspund realității publicațiile din »Gazeta Transilvaniei« și »Brassói Lapok«, în cari se susține, că în cercul Săcelelor există stări însuportabile.

Chemat fiind Ludovic Szotyori, sergentul major cercual de gendarmi al cercului Săcele, după ce i s'au comunicat publicațiile diarelor, face următöarele expunerii:

Casul cu Neagoe Popea s'a întâmplat înainte cu 4 ani, când cu privilegiul alegerii de primar, adversarii, nisce Ciangăi, luându-l de alt-cineva, l'au bătut grav. Făptuitorii au fost imediat descoperiți de cătră gendarmi și denunțați procurorului.

Casul cu Maria Cazac s'a întâmplat înainte cu un an. Făptuitorii au fost descoperiți de gendarmi, denunțați și și-au luat pedepsa.

Casul cu Susana Dragomir s'a întâmplat vara trecută ziua'n amiață. Făptuitorul a fost descoperit de gendarmi, denunțat și procederea e în curs.

Casul lui Petru Comșa s'a întâmplat luna trecută. Gendarmeria a descoperit pe făptuitor, l'a denunțat procurorului și procederea e în curs.

Nu este adevărat, că notarul din Băcifulu în urma casului cu Ioan (Alexă — Red.) Băncilă, ar fi cerut trimiterea de gendarmi și armată, numai mi-a raportat, că a auzit, că Băncilă ar fi dus acasă de la fierar două lănci. Perchisiție n'a ordonat, pentru-că Băncilă în cursul cercetării a dat la ivelă cele 2 fiere, cari erau instrummente pentru o möră de lăncă și nu arme de tăiat sêu de împuns.

Întrebat fiind, sergentul major spune, că nu este adevărat că la 24 Decembrie s'era la 8 s'ar fi tras asupra unui grup de Români, deörece chiar din expunerea părătorului, George Urdea, preot gr. or. reiese, că trei feciori de Ciangăi mergeau alătura cântând și când erau deja departe de acel grup — unul din ei a tras un foc. Tragerea însă s'a putut întâmpla numai în aer și nu asupra grupului.

Nu este adevărat, că feciorii din Cernatu și Turcheș ar umbla pe stradă înarmați cu cuțite ascuțite. Este însă adevărat, că dintre feciorii ciangăi förte mulți au revolvere și la zile onomastice obișnuesc a le descărca.

Stările din Săcele și siguranța publică de aici nu le ved așa de rele, cum se zu-

grăvesc adesea prin diare, căci stările de aici peste tot nu diferă de celea din alte localități. A se lua mäsuri deosebite, nu e de loc necesar.

Procesul verbal după cetire și aprobare, se încheie și se subscrie

ss) Semsey Aladar,
prim-pretore.

ss) Szotyori Lajos,
sergent-major de cerc.

An nou fericit tuturor cetitorilor, colaboratorilor, amicilor și sprijinitorilor noștri și ai cauzei sfinte ce reprezentăm!

Un cuvânt

cătră domni preoți, învățători și cărturari ai nömului.

Cetind salutul manieratului șef-politician coaliționist d-l Kossuth, adresat indulgentu și bländului nostru popor din incidentul aparițiunei organului sêu »Lumina«, nu pot întreläsa ocasiunea de a-mé adresa Voué conducătorilor, strigându-Vé: »Cei chemați la posturile lor!

La post! căci altcum »ne-ar ajunge zile triste«, cum dice poetul.

Semne triste! dușmanii noștri declarați încörcă să ne spargă și destrame și-rurile. Trist augur de viitor, la cas că pionerii nömului nu vor fi la loc, nu vor fi »sentinele neadormite«, ci vor läsa pe năimiți aceștia cu ströine datini, cu ströine limbi, cari sub pretext de a-ne fericii — nisuesc a-se încuibă între noi, tractându-ne poporul cu »fericirea« lor în formă de venin dat în mieș de pâne, și ca să facă poporul primitör de acest nutremânt recurg la viclenie, jertfesc ca să și ajungă scopul, căci altcum li-e témă de fiasco.

Preoți, învățători și cărturari de la sate! nu läsați poporul pradă acestor lupi îmbrăcați în piei de öie, cari esplotând măștera stare materială a sa, cugetă, că prin momeli și apucături în fel și chip o să ajungă la liman.

Luminați pot fi, ce bine-voitori fi sunt acești trufași, cari apröpe de un an trăgënd diurne grase ca deputați — au zădărnicit mersul regulat al afacerilor țării, punënd obstacole încäsărilor de dare spre ruinarea multora — cöoi acele după lege și dreptate trebuiesc plătite, — tot din inițiativa acestor preținși binevoitori — neținëndu-se asentările la timp — li s'au amărit zilele feciorilor reținuți la öste și apoi tot prin tactica lor înțeleptă au ajuns lucrurile la atăta, că capi de familii, părinți de copii, constrinși au fost a-si părăsi töte în cap de iernă, pentru-că actualii preținși, »ingeri desrobitori« în nisupția d'a elupta cele vre-o 80 cuvinte de comandă patriotică, au läsat a fi neglijate lucruri ponderöse, par-că la co-

vine strimtorat între stâncile ce din ce în ce se apropie, er trenul ca un vierme perforöză dealul adöncindu-se în întune rec. Eram în tunelul Voralberg. Gândirea mi-s'a înourat d'odată cu întunerecul. Un simț sinistru te cuprinde, când un sfer de cös în plina și nu vești lumină, lumina însă ce reinvie érá îți dă sperante, îți alungă téma și ér revii la sentimentele vechi pline de dor și viață. Și ér pajiste, er poen vörđi, lumină și stânci împodobite cu valuri albe de apă cădëndă, în amestec cu raze de söre — betelä ideală, tot aceeași frumoșă poveste...

Zürich. Oraș frumos, te revöd érá! Te revöd așa curat, limpede, cum îți erau alpi. Și luciul têu riu Limat, ved și cheiurile tale îngrijite, cu palatele pompöse și mărețe. Uite palatul Henneberg cu frumosul fries de marmöră construit din — mätase, căci cine nu scie că Henneberg din mätase a făcut miliöne, ca să și clă-

döscă palate. Dör majestösa »Tonhalle«, perla Zürich-ului, ce frumoșe sunteți! Aud și acum briliantele acorduri ale splendidului concert de atunci! Și voi florilor multicolore, ce curgeați în cascade, parcurile tale, ér limba dulce trăgănată a drăgălașului și amabilului têu popor, Elvețio, voiü auzi-o multă vreme!

Simțesc ușorul trăgănat de barcă și... și téma și... bătăile desordonate ale inimii le resimt când imi reamintesc frumoșă plimbare pe lacul têu, Zürich. Aud și-acum risul veselei mele companii pe când eu admiram cu neîncedere cristalinel adönc al lacului. Totul, tot imi vorbesce în note plăcute despre petrecerea mea aici.

Décă mă îngroziam privind pragul vagonului, până aici din cauza cădurei, acum în această rëcorösă mändră țără a Elveției privesc trenul cu recunoscintă, căci el mă apropie de frumșetea artei și ale naturei.

Dör sörele s'a ascuns și nouratul cer läcrimöză neöntenit. — În acest jálny pläns al naturei, am ajuns la Interlaken.

Pe lacul Brienz am trebuit să luptăm contra frigului, care ne-a sleit cu totul. — Vântul își cänta simfoniile lui capricioöse, amintindu-ne tristul sfârșit al tömnei. Sufla cu așa putere, că ne-a pătruns suflul și, înghețată, nu mai diceam nimic, așteptând cu nerăbdare ținta noastră.

Era urit peisagiul de afară.

Lacul luciu de până aci, imi făcea impresia unei fețe ciupite de vörsat, formată prin miliardele de picături de plöie, care ne isbia și pe noi din töte părțile. Eram pe coperta vaporului îndesat de lume, Americani și Englezii în majoritate.

Strecurându-më printre banchizele Engleze (numesc pe Engleze banchize de ghiată, căci nu găsesc deosebire între acestea și înfățișarea și caracterul lor rece), am ajuns la păreții cazanului, cari decă pe timp călduros erau respingători,

acum fără îndoiälă erau atrăgători. L'am îmbrățișat cu căldura, care o mai posedam și imitatori am avut pe dată.

Un Engles înfrigurat și el a ajuns în apropierea mea și fără nici un scrupul se răzima de mine, creödend că găsesc în mine un stälp inamovibil, trebuincios pe vapor. Ah, l'am läsat în credința această un moment, când de-odată m'am îndreptat läsând pe galantul englez balansându-se în aer.

Se cöară scuze, atăta cuviniută nu zace în firea unui Engles.

M'am încălđit puțin și pot spune acum părerea mea asupra acestor nații nesuferite. Aroganți, autoritari, necuviincioși, însuportabili rasă.

H a ț e g, 1905.

(Va urma.)

Ersilia Popovici.

Sirolin
delaturöză: tusa, flegră asudöză de noapte.

Contra morburilor de plumăni, catar, tuse măgărăscă, scrofule și influență.

Se vë feriți de imitație, de aceea să se cëră: Pachetarea originală »Roche«.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel Helveția (Schweitz).

Roche
Se capăă cu prescriere medicală în farmacii, Sticla 4 cor.

manda „tüz“! s'ar descărca pușca singură fiind omul superflu, pe când la comanda „feuer“! acesta ar fi imposibil.

Tóte aceste sunt fapte, din care ne putem convinge la ce-am ajuns prin influința politicianilor, cari acum și pe cale diaristică încercă a-ne ferici prin edarea diarului archipatriotului Kossuth, care — hotărât ca să nu ridice cetitorii vëlul să vadă ce tendințe urmăresce — se distribuie și gratuit. Acestă împrejurare îți face impresia, că partidul 48-ist în ori-ce împrejurări și cu ori-ce mijloce tinde „a-ne ferici“ poporul. Câtă ironie a sorții! Curat Candide, respective esperimentările sale'n Eldorado, care la sosire vëdënd nisce băeți jucându-se cu bucăți de aur cugetă, că aceia sunt copii regelui, dër cercetând mai în detail, se convinge despre contrarul.

Toomai așa și salutul d-lui archișovininist Kossuth. Și omului laic îi este numai o amăgire din care se decepționează prin faptele flagrante ale taberei 48-iste, căci cercetând lucrul mai de aproape până în ultima analiză, ne convingem, că acest partid, împreună cu celelalte partide maghiare din timpul dela care s'a luat numirea până în prezent, a avut de lozincă: *prigonirea și încălușarea a tot ce n'a fost maghiar*.

Apoi vorba fiind, că corbul ori cât se va spăla, tot negru rămâne, e de ajuns să înregistrăm faptul, că fôia se dă și gratis, ca să scim ce-i dore. Un proverb maghiar dice: „a ki délig volt eb, kutya marad az délután is“, cu alte cuvinte, ei tot una sunt pentru noi, cei de acum întru toate asemenea celor din timpurile apuse.

Despre acesta ne convingem din următoarele: 48-istii la toate ocaziunile date ne-au hulit, ascriindu-ne de păcat, că suntem și voim a fi ceea-ce Dumneșu ne-a lăsat a fi, adică Români. La toate abuzurile cu litera legii din partea sbirilor celor dela putere, ca un echou au urmat vociferările 48-istilor, că nu ni-s'a măsurat destul de cu vîrf și îndesat.

Dér ce se mă continuu. Mă provocă la evenimente mai recente: cu ocaziunea alegerilor dietale din acest an, ce tărăboiu făceau 48-istii în turneurile lor electorale pe tema votului universal; după aceea însă nu voiau să scie nimic, ca surdul, de provocare. În fine după ce se lansase în vileag, că și în cercurile mai înalte e dorit votul universal, forțați de împrejurări au accentuat votul universal, dër — și aici o faptă vrednică de ei — votul să fie pendent dela scrierea cetire în limba maghiară, ca și când și înrolarea și încasarea dărilor ar avé de cinosură destituta n scris și cetitul maghiar. Și acum mai susțină cineva că: „ceea ce se naște din pisică, nu mănâncă șoreci“, sêu că tînêrul Kossuth nu e fiul tatălui său.

Acestă fisionomie de Ianus manifestată în toate acțiunile lor politice de d-nii de la „Lumina“, ne face — dic din nou — a constata, că domniile lor, cu jurnalul lor respective cu scopul ce voiesc a-l urmări, fac pe copii din Eldorado, ér faptele comise de ei îi reduc la constatările lui Candide. Publicând salut neamului românesc cugetă, că vor afla și naiv, cari nu vor vedé în acest salut — ceea-ce de fapt e — grăunțe aruncate cu scop de a vîna suflete pentru oușca d-lui Kossuth. Atăta și mai mult nimic. Pentru-că: fericire n drépta, fericire n stînga, dër numai din gură, căci potrivindu-le frazele late și umflate cu ceea-ce nutrește față de tot ce nu-și trage originea din Asia, ne convingem, că vorbește și faptele lor se potrivesc ca cuiele în sac.

Stimați d-ni preoți, învățători și cărturari! „Periculum in mora“ diceau străbunii noștri. Grăbiți deci a împiedeca acest curent tendențios și periculos neamului nostru, făcând posibilă poporului cetirea foilor noastre, cari nobilitându-l îi cimentează simțul național. Se pôte acesta foarte ușor ținându-se sémă și de starea mai sërăcută a ômenilor dela sate, așa ca foile să se aboneze la o adresă, ori — decă acesta ar fi prea obositor, ceea-ce n'ar fi permis când e vorba de cultivarea poporului — dând mîna mai mulți la olaltă, prin ce

făcându-se posibilă cetirea în cerc mai larg și costând foile mai puțin, vor pôte ceti și ômeni cu stare mai de rînd, cari sunt între noi — așa dicënd — în majoritate preponderantă. Așa, pe lângă alte folose provenite din cetit — poporul nostru va deveni în poziția d'a se scie feri de glasuri de sirene — a la salutul din „Lumina“ — la aușul cărora omul adesea nu e stăpân pe sine, ca și Odiseu, care la aușul glasului sirenelor, de frică să nu fie luat de pe picioare, s'a legat de catartul corăbiei, prin care s'a scăpat viața. Cetitul ales va face poporul nostru să scie judeca matur și fiind stăpân pe acesta, v'a scie reduce la adevărata lor valoare lacrimile crocodililor de la „Lumina“, cari deplâng sôrtea sa și va scie a se feri de acei crocodili, cari de drag l'ar sufoca. Abonați foi românesce în comun la ômeni, ca ei prin cetit să se lumineze și luminându-se — dice Rosseti — vor fi!

Nutrit de speranța, că acest cuvânt v'a fi primit cu căldura cuvenită, sunt

Șeitin, la 25 Decemvrie 1905.

Cu deosebită stimă

Demetriu Micu,
învățător.

NOU ABONAMENT
LA
„GAZETA TRANSILVANIEI“.
Cu 1 Ianuarie st. v. 1906
se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 corône, pe șese luni 12 corône, pe trei luni 6 corône, pe o lună 2 corône.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 corône, pe șese luni 2 corône

Pentru România și străinătate: Pe un an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

**Românii din regatul ungar și
Expoziția națională din 1906.**

În apelul cunoscut al comitetului central al Asociațiunii se înșiră în următoarele cele 16 secțiuni, ce va cuprinde pavilionul rezervat Românilor din Transilvania și Ungaria la expoziția națională din 1906:

I. *Situația etnografică*, care va prezenta teritoriul Ungariei locuit de Români, proporția acestora în populație, viața lor comunală, etc. Acestă secțiune o va aranja biroul „Asociațiunii“ cu materialul de care dispune. Va primi însă cu mulțumită și cere anume pentru această secțiune un număr cât mai mare de fotografii ale comunelor românesce mai marcante (vederi generale, piețe, strade principale etc.).

II. *Locuințele poporului nostru*. În această secțiune, la care aparține și o complexă casă țărănească din Transilvania, care se va construi în satul etnografic, alături de casele țărănesce din Istria, Macedonia, Basarabia, Bucovina, Moldova, etc., — se vor expune fotografii ale caselor noastre țărănesce, ale părților și interiorului acestora, mobilier original și toate uneltele de casă.

Pentru înzestrarea secțiunii II cerem concursul publicului mare și în deosebi al despărțămintelor „Asociațiunii“.

III. *Industria de casă* și anume: a) industria textilă cu toate produsele și uneltele ei, și

b) alte industrii de casă cultivate de poporul nostru, cum sunt: olăritul, impletitul, sculptura în lemn, etc.

La aranjarea acestei secțiuni a binevoit a-se angaja dâna Maria Cosma, președinta Reuniunii femeilor române din Sibiu,

care în scopul ca în despărțămîntul industriei textile să se expună numai obiecte originale și de valoare superioară, va alege personal obiectele de expus cu ocaziunea excursiunilor, ce le va face în diferitele părți ale țării. Comitetul central apelază la despărțămîntele „Asociațiunii“, la Reuniunile de femei și la damele române, cari se interesează de acest ram al muncii noastre naționale și le rog să înlesnască lucrarea dânei Maria Cosma prin adunarea produselor mai valoroase de industrie textilă până la sosirea d-ale în localitate, când apoi se va face alegerea definitivă.

IV. *Portul și obiceiurile poporului nostru*. Portul țărănesc se va prezenta pe păpuși în mărime naturală și în miniatură (60 cm. înălțime). Se vor pôte expune însă și numai părți singuratică ce aparțin portului (s. e. cămeși, cătrînțe, țundre, brobode, etc.), precum și costume de interes istoric.

În aceeași secțiune se vor expune și ori-ce obiecte ce privesc obiceiurile poporului (la sêrbători, la petreceri, la lucru, la evenimente familiare, etc.) și superstițiunile populare.

V. *Agricultura și alte ocupațiuni înrudite cu aceasta* (silvicultura, horticultura, vieritul, crescerea vitelor, pescăritul, vânăatul, etc.) Acestă secțiune va avé să arate cum, ce și cât producem în acest ram al producțiunii naționale și va pôte cuprinde prin urmare tot ce sub aceste raporturi va fi de interes pentru vizitatori, anume: date statistice, planuri de exploatare, instalațiuni, unelte și produse agricole (tote acestea în natură, în miniatură ori în chipuri).

Pentru aranjarea acestei secțiuni se va cere concursul Reuniunilor noastre agricole, cari vor fi rugate a stabili un program detaliat pentru adunarea și alegerea obiectelor.

VI. *Industria*. În această secțiune se vor prezenta meseriile ce se practică în sinul poporului nostru (afară de industria de casă), apoi industria mare, în cât există și în deosebi și industria minieră; și anume se vor arăta materialul ce se întrebuințează, procedurile ce se usiteză și produsele diferitelor ramuri.

Și în această privință se va cere concursul corporațiunilor și cercurilor de specialitate pentru stabilirea modalităților înzestrării secțiunii, ca să espună numai obiecte mai de valoare, cari se vor pôte transporta fără greutate prea mari și nu vor fi supuse stricăciunii.

VII. *Istoria poporului nostru*, prezentată prin acte, documente, obiecte și chipuri de interes pentru istoria noastră politică, și anume atât prin cele ce se află în posesiunea „Asociațiunii“, cât și cele ce se vor pune la dispozițiune de alte corporațiuni sau de particulari.

VIII. *Știința și literatura*. Secțiunea va cuprinde scrieri, aparate, preparate și alte lucrări științifice ale Românilor din Ungaria, precum și literatura și presa lor periodică. Pentru înzestrarea secțiunii se face apel la savanții și scriitorii români de origine din patria noastră (eventual la familiile lor), apoi la bibliotecile, la corporațiunile noastre științifice-literare și la redacțiunile gazetelor noastre.

IX. *Secțiunea retrospectivă* va prezenta portretele și reliquiile bărbaților noștri cari s'au distins pe teren politic, științific, literar, economic sau cultural, apoi peste tot obiectele de interes pentru istoria noastră culturală. Înzestrarea ei se va face ca și a secțiunii VII.

X. *Artele frumoase* (pictura, sculptura și muzica), prezentând artiștii români și lucrările lor, instrumentele de artă, și în fine instituțiunile și societățile artistice cu întocmirile lor. Materialul pentru această secțiune se va cere de la artiștii români (event. de la familiile acestora), de la societățile artistice, și se va întregi cu obiectele ce vor sosi de la alte corporațiuni, sau de la particulari.

XI. *Industria de artă*, cu lucrări de artă decorativă, executate de artiști sau diletanți (încât nu aparțin altor secțiuni, s. ex. industriei de casă etc.) Adunarea obiectelor se va face cu ajutorul despărțămintelor „Asociațiunii“ și al comitetelor locale.

XII. *Biserica ort. română din Transilvania și Ungaria*, prezentând istoria ei, stările de astăzi, instituțiunile bisericesti, bisericile și odorele lor. Pentru aranjarea secțiunii Comitetul central se va adresa la autoritățile bisericesti competente.

XIII. *Biserica unită română*. Acestă secțiune se va aranja ca și cea premergătoare.

XIV. *Școlile române*, prezentând date statistice despre institutele noastre de învățământ, primare și secundare, întocmirea

și istoria lor. Datele și obiectele de expus se vor cere pentru școlile confesionale primare de la autoritățile bisericesti ce le susțin, ér pentru școlile secundare de la direcțiunile acestora.

XV. *Instituțiunile noastre culturale*. „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Asociațiunea aradana și cea din Maramureș, societatea pentru fondul de teatru român și celelalte societăți culturale din țară vor expune aici documentele și obiectele ce privesc istoricul lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile ce le-au editat, etc.

XVI. *Băncile române* din țară vor prezenta ca și la expozițiunea din Sibiu în 1905 — stările lor de astăzi, dezvoltarea și întocmirea lor, instituțiunile ce le susțin, publicațiunile lor, etc. Pentru aranjarea acestei secțiuni se va face apel la Delegațiunea băncilor române.

Producțiuni și petreceri.

Elevele și tinerimea română din Satulung invită la producțiunea declamatorie-că-musicală, ce se va aranja Duminecă, în 1/14 Ianuarie 1906, în sala Hotelului comunal din Cernatu. Începutul la 7 ore sêra. Venitul curat este destinat pentru adaptarea fondului parochial nou înființat din Satulung, biserica Ss. Arh. Prețurile: Locul I. 80 cr., locul II. 60 cr.; Locul III. 50 cr. Pentru studenți 30 cr. Oferte marini-mose se vor publica.

— *Corpul învățătoresc din Bod* invită la producțiunea musicală-teatrală împreună cu dans, ce se va aranja Sâmbătă, în 7/20 Ianuarie 1906 în sala Hotelului „La stejar“ din loc. Începutul la 7 ore sêra. Prețul de intrare: de persoană, locul I. 1 corônă, locul II. 60 fleri. Venitul curat este destinat pentru înfrumșetarea bisericeii din loc.

— *Comitetul parochial gr. or. din Turda* invită la concertul urmat de dans ce'l va aranja corul său bisericesc la 19 Ianuarie st. n. a. c. (Botezul Domnului) în sala cea mare din hotelului „Europa“ — în favorul bibliotecii școlare. Prețul de intrare: Locul I. cor. 1.60, locul II. cor. 1.20, locul III. cor. 1.—, parter 60 bani. Începutul la 7½ ore sêra — Precis. Oferte marini-mose se primesc cu mulțumită și sunt a se trimite pe adresa d-lui Iosif Urcan epitrop — cassar Turda.

— *Corul bis. gr. or. rom. din Deva* invită la producțiunea musicală-teatrală ce se va ține Vineri în 6/19 Ianuarie a. c. (la Boboteză) în sala „Redoute“ din Deva. Prețurile de intrare de persoană: Loc I. 2 cor., loc II. 1 cor. 40 fl., loc III. 1 cor., parter 80 fl., galerie 50 fl. Începutul la 8 ore sêra. Venitul curat se va adauge la fondul pentru ridicarea turnului la bis. gr. or. din loc.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 13 Ianuarie. Corespondentul lui „Newyork Herald“ a avut o convorbire cu cancelarul german Bülow, care a dis că împăratul Wilhelm vré cu ori ce preț pacea. Cancelarul a adăugat: „La Algeciras nu vor fi nici învingători, nici învinși“. Declarația acesta a făcut escelentă impresie.

„Căldarul Plugarului“.

În editura Tipografiei A. Muresianu, Brașov, a apărut Căldarul Plugarului pe anul comun 1906.

„Căldarul Plugarului“ este de rîndul acesta mai bogat atît ca estensiune, cât și ca conținut. Primirea bună ce a avut-o și până acum acest calendar în toate părțile poporului nostru, este o dovadă, că împlinesce un scop frumos și folositor prin năsuința de a da, în afară de partea strict calendaristică, multe și frumoase cunoștințe din sfera economiei casnice și de câmp, din sfera culturii animalelor, și plantelor diferite, și povețe instructive. An de an „Căldarul Plugarului“ a urmat acest sistem, îngrijind, firesc, și de partea literară și distractivă.

Cei-ce doresc a avé acest calendar în casa și pe masa lor, se grăbescă a și-l procura dela tipografia și librăria A. Muresianu, Brașov. Un exemplar costă numai 40 bani (fleri) plus porto postal de 10 bani. La comanda se se indice esact localitatea și posta ultimă.

Reuniunea

Învățătorilor români uniți din Archidieceză.

XLVIX.

De lângă Mureș, Dec. 1905.

D-l Octavian Prie, profesor gimnazial în Blăși, a scris în nrul 20 al „Foiiei Școlastice” un articol foarte instructiv despre „mijlocele” de trai ale învățătorilor noștri. Noi învățătorii cu toții suntem cu recunoștință și mulțumiri d-lui profesor pentru poveștile sale binevoitoare date nouă în cestiunea ameliorării stării noastre materiale, și ca și publicul cel mare se cunoșcă jalea d-lui profesor, îmi iau voie a reproduce din numita foie unele pasaje privitoare din vederile prea bine compuse. D-l profesor începe articolul său cu următoarele:

„Așa cred, că o cestiune mai ardetore, mai vitală, care se atinge pe toți învățătorii noștri de-o potrivă, nici nu este, nici nu poate fi, decât salariul. După cum fiecare trăiește după ocupațiunea sa, ce-o are în societate, așa și învățătorimea noastră ar trebui, ca pentru fatigile sale, ce le prestază, să aibă cel puțin atâta, ca să poată trăi conform stării sale, statului său, el și familia sa din salariul său docental. Și nime nu va contesta, că 600 corone pe an sunt așa de puține, că nici un om singuratic, cu atât mai puțin un om cu familie, va putea exista. Unde mai rămâne apoi crescerea copiilor la școle și cele multe nepevănute, ce le întâmpină omul pas de pas, în totă ziua și care așa te scot din echilibrul material, de pe ani de zile nu poți veni în ordine”. După ce d-l profesor continuă, cumcă Consistorul la repetitele cereri ale învățătorilor nu le poate urca salariul, fiindcă nu are fondul la dispozițiune de-a plăti atâtea sute de învățători, și după ce și comunele noastre bisericesti în starea lor actuală sunt prea îngreunate, n-au de unde să satisfacă datorințele lor față cu urcarea salariului învățătoresc, d-l profesor se provoacă la di-sele patronului reuniunii noastre Ex. Sale d-lui Victor Mihalyi de Apșa, arhiepiscop și metropolit, la adunarea generală din anul acesta: „Prin împlinirea datorințelor noastre învățătoresci, prin lucrarea pământului, prin un traiu cumpătat, vă puteți și voi iubitorii învățători și fii a vă asigura o mai bună stare socială și materială”.

Din cuvintele acestea vorbește o bogată experiență. Căci mulți dintre învățătorii noștri, cari ies astăzi din preparandie, par'că și-au pierdut cumpătul. Nu vreau să înțeleg, că ei decât vreau să-și asigure o stare materială și socială bună, sunt avertați și la alte lucrări și mai ales la lucrarea pământului. Cu toate că anul școlastic le aduce întruna aminte, că cele aproape 4 luni de vară și multele ferii, când sunt siliți a închiide șola, că de băeți au omenii lipsă la arat, la săpat, la culesul porumbului, sunt și pentru ei zilele de a-și purta economia.

După ce d-l profesor mai enumără în articolul său mai multe mijloce, din cari antecesorii noștri au trăit cu un salar bagatel și au trăit bine și putem dice tot în condițiile de viață, ca și noi, dice, că generația actuală se învețe de la învățătorii cei vechi și se convingă, că în viață desteritatea omului și cumpănirea împrejurărilor e dăătoare de ton. Și în împrejurările de față, cu salariul ce-l primesc fie-care învățător, lucrând însuși cu totă hărnicia, folosindu-se de toate împrejurările posibile și permise, se cruțe și adune, ca să lase și după sine ceva.

Pentru independența și bunăstarea noastră se recere dără, ca pe lângă ocupațiunea noastră împreună cu prelegerile din șolă, să ne îndeletnicim și cu alte ocupațiuni permise, cari ușor se pot împreuna cu statul nostru învățătoresc. Intre acestea, afară de lucrarea pământului în întesle strins luat, se pot enumera și pomări-tul, economia casnică, albinăritul, prăsirea galitelor, a viermilor de mătase. Ar fi de dorit, ca adunarea noastră generală în tot anul să conferască și din fondul ei premii

și pentru lucrări economice, precum o face asta de 2 ani de zile încoco patroaul reuniunii noastre, ca așa învățătorii să fie îndemnați la perfecționarea lor specială în ramurile singuraticale economiei, când apoi am ajunge timpul cel dorit de toți, ca deosebi noi învățătorii să fim însărcinați și remunerați din cele 2000 cor: destinate în partea comitetului central al „A-rei” cu decisiul său din 12 a. l. c. anul 266, pentru organizarea prelegerilor economice. Ca conferențieri se vor angaja din partea directorilor în 20 despărțăminte ale Asociațiunei cu onorar de câte 100 cor. deosebi învățătorii, cari s'au calificat în timpul din urmă în: pomărit, vierit, stupărit și altele.

Cei ce vor dori să conlucre la prelegerile acestea practice, au să se însușește comitetului central al Asociațiunei — prin direcțiunea despărțământului căruia aparțin — până la 15 Ianuarie 1906 st. n.

În însușințare vor avé să arete cualificațiunea economică, de care dispun, eventual publicațiunile economice, ce au scris și prelegeri economice, cari le-au ținut până acum, ori apoi probe despre aranjare de grădini școlare, pepiniere de viță de vii și de pomi, stupărit și altele. Comitetul central al Asociați. va renumera fie-care prelegere economică cu maximul de 10 corone în contul diurnelor și speselor de călătorie.

Ecă ce ocaziune ni-se îmbie, ca să ridicăm vaza și prestigiul statului nostru învățătoresc și să augmentăm venitele noastre. Dece Dumneșeu, ca și din membrii reuniunii noastre câți mai mulți să se afe cualificați pentru ținerea acestor prelegeri.

Mureșianul.

ECONOMIA.

Aerisirea grajdurilor.

Este în deobscă cunoscut, că în locuințele omenilor încă se produce un fel de aer stricat, care se numește carbon și care se află amestecat în celălalt aer din natură într'o măsură de un procent. În grajdurile vitelor însă, carbonul se află chiar într'o măsură de câte două și trei procente.

Aerul numit se produce în grajduri într'o măsură așa mare, fiindcă acolo e mai cald, decât în locuințele omenilor. Căldura acesta se produce prin deosebi răsuflarea a vitelor. Cu aerul de odată vitele răsuflă și anumite părți umede din abori, cari se produc în grajduri, din care causă apoi aerul se strică și mai curând.

Aerisirea grajdurilor trebuie să se facă pentru aceea, ca în locul aerului stricat și plin cu aburi de tot felul, să între aer de afară de cel curat, de care vitele încă au lipsă tot așa de mare, ca și de nutreț și adăpat.

Aerisirea cea mai cunoscută și mai ușoră a grajdurilor se face așa, că deschidem o ferăstră sau ușa, prin care ese aerul cel stricat și în locul lui intră aer curat de afară. A deschide și ușa și ferăstră în asemenea casuri, nu numai că nu e cu scop, dăr cu deosebire ierna pôte să fie chiar primejdios, de ore-ce vitele sunt espuse atunci curentului rece de aer, care apoi le pôte răci sau bolnăvi altcum.

În grajdurile, ale căror părăți sau plafond (tavan) au anumite crepături sau alte răsuflături, aerisirea se mai face și prin acestea. Dăr când aerul de afară e neguros, ér cel din grajd încărcat cu alți aburi, în crepăturile numite se pune un fel de bură, care apoi împiedecă aerisirea regulată.

S'a constatat, că o viță mare are lipsă pe oră de câte 50—60 metri cubici de aer curat. Decă însă vita nu are măsura numită de aer curat, ceea-ce se întâmplă cu deose-

bire pe timpul de noapte, atunci începe a tuși și a asuda și ori cât am îngriji-o de bine cu nutrețul și adăpatul, tot nu dă înainte.

Aerisirea grajdurilor pe timpul mai călduros se face de regulă prin ferestri. Acestea ar trebui să fie construite așa, ca aerul să nu vie în atingere directă cu trupul vitelor, după cum se întâmplă acestala grajdurile celor mai mulți economi de ai noștri, ci acela ar trebui să între în grajduri mai pe de asupra lor — pe la plafond.

Dăr cum cele mai multe din grajdurile economilor noștri sunt tare scunde (jose), numai cu câte două ferestri mici de lemn, aerisirea nu se pôte face altcum, decât pe ferestri și ușă. S'ar pôte face și la astfel de grajduri câte o crepătură sau chiar o ferestruică de asupra ferestrilor, pe care să se premenescă aerul din grajd.

În grajdurile de pără și cu ferestri de glajă, aerisirea se pôte face mai ușor, de ore-ce se pot aplica anumite ventilatori (vârtelnițe), ca și la locuințele omenilor, pe cari apoi se premenesce aerul în continuu.

Dăr ventilatorii aceia încă nu se mișcă în continuu. Cu deosebire când timpul e ploios și neguros nu funcționează mai de loc, ér pe timpul de iernă încetează cu totul din cauza aborilor, ce se grămădesc pe ei și cari apoi îngheață.

Pentru curmarea acestor scăderi, s'au născocit în timpul din urmă pentru grajdurile cu mai multe vite anumite hornulețe de șindile sau scânduri mai subțiri, cari se construiesc din plafond până de-asupra coperișului. Hornulețele numite se construiesc, ca să resufe mai cu semă în partea aceea a grajdului, în care nu se află vite, adecă cam de câtră ușă. Ele se fac în formă pătrată, adecă în patru muchi.

Hornulețele de resuflare trebuie să fie duple, adecă două hornuri: unul în mijloc, pe care se pôte eși aerul cel cald, dăr stricat din grajd, și altul împrejurul aceluia, pe care se pôte pătrunde în grajd aerul cel curat de afară.

Se scie anume, că aerul cel cald se ridică în sus, ér cel mai rece se lasă în jos. Acesta o putem vedea mai bine iarna, când deschidem ferestrele de la casă. Tot așa se întâmplă și în grajduri.

Capătul hornului dinlăuntru, care ese deasupra prin coperiș, trebuie să aibă un acoperiș ceva mai ridicat, care să pôte împiedeca răcirea aborilor, ce es din grajd, ér capătul hornului de al doilea, care îmblojesce pe cel dintâi, trebuie acoperit de tot și lipit de cel dintâi. Acesta trebuie să se facă, pentru-ca să nu se nască curent de aer în grajd.

Ca totuși se pôte străbate și în hornul de din afară aerul de lipsă, șindilele sau scândurile aceluia se provéd cu anumite găurici. Aerul din afară străbătând prin găuricele aceluia vine în atingere cu părțile hornului dinlăuntru, cari fiind încălđite de aerul ce ese din grajd, îl încălđesc și pe acela cât de cât și astfel nu intră de tot rece în grajd.

La construirea acestor hornuri de resuflare, ne orientăm tot-deuna după numărul vitelor. Decă avem mai multe vite în grajd, atunci și hornurile le facem ceva mai largi, ér decât avem vite mai puține, atunci le facem mai strimte.

În economiile mai mari de vite, se aplică două sisteme de hornuri de acestea pentru resuflare, și anume: unul al lui Muir, ér celălalt al lui Tiedemann. În economiile mai mici însă, unde grajdurile nu prea sunt făcute după cerințele moderne, acela nu se prea pot aplica.

La tot casul însă și micul econom trebuie să se îngrijescă de aerisirea grajdurilor sale, decă voesce să țină vite frumoșe și sănătoșe.

Ioan Georgescu.

Ingrijirile copiilor mici.

Sunt mulți omeni la noi, și chiar dintre cei sciutori de carte, cari cred, că copiii n'au nevoie de îngrijiri. Ei cugetă, că decât stă în puterea lui Dumneșeu să lase ori să ia viața omenilor, are El grijă de totă vietatea, de tot omul. Asemenea omeni își lasă copilașii să crească la voia întâmplării, fără să se mai îngrijescă a le da ingrijirile ce se cuvin unor ființe plăpânde, nevoiașe și slăbănoge.

Omeni ca aceștia, cari se lasă pe tânăjă, când e vorba de viață și de viitorul copiilor lor, îndură totuși multe suferințe. Li se îmbolnăvesc copilașii rău, le tănjesce, le mor cu duimul și tot nu se învață minte. Ei nu înțeleg, că Dumneșeu este bun cu totă lumea, fie-care trebuie să se străduiască în tot chipul, ca să-și îmbunătățească traiul său și al copiilor. Ore făptuitorul lunei, de ce a lăsat omului mintea, decât nu ca să cugete ce e bine și ce e rău, ce este folositor și ce este dăunător, ce este frumos și ce este urit? De ce i-a lăsat brațele, decât nu spre a munci cu ele, ca să-și agonisescă cele de folos pentru viață?

Decă noi nu ne-am întrebuința nici mintea, ca să cugetăm, nici brațele, ca să lucrăm, rău ar fi de noi.

De geaba am aștepta să ne vie mură în gură toate, căci nu ne vor veni. Fără de muncă, la care însuși Dumneșeu a pus pe cei dintâi omeni, toate ne vor merge rău: casă, copii, vite, traiul nostru. Vorba aceea: »Dumneșeu dă omului, dăr în traistă nu-i bagă«, trebuie să o aibă fie-care în minte și să țină seama de ea în viață. E un mare adevăr, că cine muncesce și-și îngrijesce de copii ca de ochii din cap, îi va avea; ér cine nu muncesce și nu le dă ingrijirile cuvenite, mult amar va avea să îndure din pricina nepăsării și a lenii.

La noi în țără, se vede departe cât de puțin își ved omenii de copilași — sânge din sângele lor, și trup din trupul lor. S'au făcut cercetări și s'au dovedit, că copiii mor în frageda vârstă în număr însemnat, din pricina lipsei de îngrijire din partea părinților.

Uitându-ne mai de aproape la însemnările privitoare la nascerile și la morțile de copii, ce vom vedea?

Vom vedea, că numărul mortilor este mai mare în întâiul an dela nascere și anume: unii prunci se duc îndată după nascere, alții se prăpădesc în a doua lună, alții în a treia, în a patra, în a douăspre-decea lună. Mai mor copilași și în acest restimp: prin luna a cincia, a șeslea, sau a șeptea lună. Cum se vede, nu e lună în care să nu cadă pradă morții un număr de copilași.

Mórtea nu vine din senin. În afară de mórtea la bătrânețe, sau mórtea firăscă, găsim tot-deuna o pricină adevărată a morții. Care să fie pricinele pentru care copiii cei mici mor cu duimul?

Mulți copilași se nasc slab, piperniciți, fără putere de viață. De abia scot și ei, sărăcuții, cel dintâi țipet și îndată închid ochișorii pe vecie. Părinții, vedând slăbiciunea unor asemenea ființe, dic fără multă părere de rău: »Mai bine că l'a luat Dumneșeu!«

Mai bine o fi, cred și eu, dăr unde este adevărată pricină a stării de slăbiciune a copiilor, cari mor îndată după nascere?

Este lesne de răspuns!

Mama, înainte de nascerea unui copil, se hrănesce rău, foarte rău. Ea, sërmana, e muncită ca și vita de la jug, până aproape de timpul nascerii. Din această pricină, fă-tul din pânțele ei nu se pôte înfripa cum se cade, și neavând destulă putere de viață, cum a dat de lumina zilei, móre.

La țără mai este răspândită o bolă, căreia sâtenii îi dic fâlcăriță. Acestă bolă

o iau copilașii fie prin buric, dela fôrfecele cele murdare, cu care l-au tăiat mosele cele nepricepute, fie din praful odăilor nepardosite cu scânduri, adică cu pământ pe jos.

Altă pricină a morții copiilor mai este și hrana lor, grea de mistuit de stomacul lor cel fraged. Când părinții dau micilor copii să mănânce covrigi, varză, fasole, mere etc., și atâtea lucruri de nemistuit, le deschid ei singuri ușa morții.

S'a vădut, că chiar laptele de animale, care este o hrană mai ușoară, nu este destul de potrivit pentru ei în cele dintâi luni. În multe părți s'a constatat, că copiii hrăniți cu astfel de lapte, în loc de a fi dați la sânul mamei sau al unei doici sănătoase și curate, mor în urma unor bôle grele de stomac și de pânțec.

În alt rând mai sunt unele bôle ale copilăriei, cari fac ca unii din copii să se prăpădescă. Negreșit, că mulți din ei ar scăpa de morțe, dacă părinții s'ar îngriji să-i arate repede doctorului. Măcar că aceasta se găsește într-alt sat, îl pot chema și se pot duce cu copilul bolnav la dănsul.

Am vădut sătenii, cari deși aveau copii bolnavi și doctorul venise anume în sat pentru căutarea bôlelor, nu voiau să dea ochi cu el, parcă ar fi fost ciumat. Doctorii sunt plătiți, ca să vadă de cei bolnavi și să-i vindece, ca unii ce cunosc mai bine atât bôlele, cât și leacurile lor. De aceea sătenii se învețe așa, că îndată-ve vedă că copilașii le sunt bolnavi, se și plece la doctori ori la spital, că nu se glumesc de loc cu bôlele.

Altă pricină a morții copiilor o mai aflăm în șederea la un loc cu un număr prea mare de oameni și de dobitoce, cum e obiceiul pe la țară. În asemenea locuințe, aerul se strică cu înlesnire, er bôlele trec dela cei mari la cei mici, și bieții copilași plătesc cu viața lor.

Chiar și lipsa de lumină, umezala din case și răcelile de tot felul (la cap, la piept, la stomac etc.), slăbesc puterile copiilor și-i fac să crească slabi și nevoiași, pradă a bôlelor. De aceea nu este bine ca în timpurile reci, umede și ploioase, copilași să fie scoși pe afară, căci atunci o bôlă grea de piept lesne le pôte curăți viața.

Mai găsim pricină de mórtea copiilor și în bôle de cari au suferit părinții lor, înainte de a avé pe acești copii. Intre acestea numim: otita, bôlele de ôse (sifilisul), de nervi, precum și botia.

După cum spus doctorii, în cei dintâi ani ai vieții copilului, bôlele la care este supus sunt turburări din partea stomacului, a mațelor (vărsături, ieșire multă afară, însoțite de căldură) răceli la plămâni, în gât (anghină), unele bôle de piele și prea puțin din bôlele molipsitoare ca: pojarul și tusea măgărăscă.

Intre anul al doilea și al șeselea, se arată bôle de plămâni și bôle molipsitoare, ca: pojarul, tusea măgărăscă, anghina difterică și vărsatul de vânt.

Intre cinci și șese ani se ivesc mai ales bôla numită scarlatină, care sfârșește fôrte des cu mórtea, când copilul n'a fost îngrijit cum se cuvine.

La ori-ce vîrstă mai isbesce pe micii copii și bôla frigurilor, care fôrte des este primejdiosă pentru sănătatea lor și care se datorește mai ales bălților din jurul locuințelor, bălți de unde vin nisce țintări, cari dau frigurile prin înțepare.

Vorbind pe scurt de bôlele, cari ating copilăria, am făcut-o mai mult ca să se vadă, că doctorii cunosc și vîrsta când se pot întempla ele, le cunosc pe fie-care în parte și le știu și leacul lor. Am mai pomenit de ele ca să înțelegă fie-care, că prin îngrijiri bine chibzuite, și date la vreme, copilașii îmbolnăviți se pot lesne vindeca și pot fi chiar scutiți de urmările lor rele pentru sănătate.

Gr. Teodosiu.

Sfaturi pentru sătenii.

O circulară a d-lui Kalinderu administratorul Domeniilor Coronei Române, adresată către agenții de pe Domeniile Coronei, din care reproducem următoarele părți:

Domnule Agent,

Ne aflăm în mijlocul iernei.

Sfîrșind lucrările la câmp, locuitorii dispun de mai mult timp liber. Unii nu vor avé aproape nimic de făcut, er alții se vor îndeletnici numai cu îngrijirea vitelor și cu alte prea puține și neînsemnate treburi casnice....

În sfîrșitul ce veți ține, veți căuta d-er a-i face să înțelegă înainte de tôte, că e neapărată nevoie să se lumineze și să devie conșiența de îndatoririle și drepturile lor. Învățătura e temelie ori-cărui progres și bunăstării trainice; fără ea nu se pôte împlini nimic durabil. De aceea și ați, ca tot-deuna, cei mai luminați și mai încrezători în puterile lor, sunt cei mai voinici și mai în măsură să-și agonisescă mai cu înlesnire existența.

Prin învățătura sătenii noștri vor ajunge înșii la convingerea, că lipsa de pământ, de care se plâng, de altfel numai fôrte puțin dintr-un dănsii, nu e adevărata cauză a stărei lor nemulțumitoare. Dovadă e, că sunt unii cari n'au un petec de loc și cu tôte acestea duc o viață mai bună, îndeletnicindu-se cu alte munci. Sunt er alții, cari au prea puțin pământ, d-er lucrând și la noi și trăind cu chibzuință, își câștigă îndeajuns cele trebuitoare. Aceștia sunt înșe mai puțin decât cei cari, deși au pământ destul, tot nu-și pot scôte traiul cu ușurință.

O dovadă mai mult o avem la celelalte țări. În multe din acestea țărani sunt mai lipsiți de pământ, decât ai noștri și totuși au o stare mai bună. Aceștia sunt înșe, înainte de tôte, mai luminați și nu cultivă pământul în mod rudimentar, după cum se face la noi. Cei cari n'au teren de ajuns, se ocupă și cu micile industrii, er cei cari sunt cu totul lipsiți, se fac muncitori agricoli sau meșteșugari, fiind tot atât de prețuite.

Atât d-v., cât și ceilalți funcționari și căpetenii ale satelor de pe domenii, preții, învățători, veți stărui deci din tótă puterea asupra trebuinței, ca locuitorii să caute a-se instrui, fie prin cetire, fie prin imitarea altora mai pricepuți decât ei. Pentru aceasta au cursurile de adulți, bibliotecile, conferințele de care e vorba, cum și lucrările ce faceți zilnic, avându-i tot-deuna pe ei în vedere.

Le veți arăta de asemenea foloșele de pe teren din cultura mai îngrijită a pământului, care e cu atât mai rodnic, cu cât e mai bine muncit. Așa urmază tovarășii lor din alte țări, cari pun tot-deodată rânduială în muncă, o fac cu pricepere și se trudesesc neîncetat spre mai bine. Nu trebuie să se mulțumescă numai cu ce le dă solul de la sine, mai ales, că de atâția ani cei mai mulți nu i-au adus nici o îmbunătățire, ci se caute a-l lucra serios și să-l îngrășe pentru a-i smulge o producțiune cât mai mare. Afară de aceea să caute a avea sêmânță bună și intru cât e cu putință, să cultive mai multe plante, spre a fi la adăpost în cas când nu i-s'ar face vre-una din ele.

Mai sunt apoi vitele de la care pot avea frumoșe venituri, decât le cresc cu îngrijire și sunt selecționate. În special vaca nu trebuie să lipsescă nici unuia, căci produce laptele care e o hrană bogată și igienică și servește la înmulțirea vitelor de muncă. Pentru a nu merge prea departe, amintesc în această privință numai pe Românii din țările vecine. Aceștia au vite frumoșe și le țin având în vedere atât munca câmpului și trebuințele hranei, cât și cheltuielile pe cari le în-tîmpină, vîndînd o vacă, un bou, un cal, etc., din care au tot-deuna de prisos, după putere. Din această pildă nu urmază înșe oă țărani noștri pot să se simtă neferiți. Din contră, avînd o țară liberă, nu le trebuie decât mai multă lumină și în genere mai multă chibzuință în muncă și în viață spre a ajunge la o stare din cele mai înfloritoare.

Nu alt venit ar putea avea din creșterea oilor, care merită a fi răspândită cât mai mult. Folosele acestor animale sunt destul de cunoscute, mai cu sêmă în părțile muntose ale țerei, așa încât ar fi de dorit să se introducă și la șes, ori unde se găsesc terenuri cari nu se pot da altei culturi mai rentabile. Sunt și aici sătenii, cari au oi, d-er nu destui, și dacă ținerea lor costă ceva mai scump, venitul ce aduc întrece cu prisosință cheltuielile.

Pe deoparte e laptele și branza care îmbogățesc hrana țeranului și o fac mai bună; er pe de alta, lăna din care se confecționează îmbrăcămîntea familiei, scutind cheltuirea de bani scumpi pe haine din țerg, efiine în aparență, d-er scumpe prin stricarea lor repede. În acest chip s'ar păstra tot-deodată portul național și s'ar reînvia vechia industrie casnică românească.

Folositoare e și capra, mai cu sêmă pentru cei săraci. Acesta trebuie înșe supravegheată de aproape pentru a nu face stricăciuni la culturi și plantațiuni.

Apoi în timpul iernei să se ocupe cu micile industrii, ca lucrarea lemnului împletiturile de răchită și altele.

Țerancele asemenea nu se îndeletnicesc în destul cu ale casei, ci cheltuiesc pe multe lucruri trebuincioase, pe care le-ar pute pregăti singure, cu puțină osteneală și bunăvoință. Pe lângă munca lor, se pot și trebuie să se ocupe, vara, cu grădina de legume, cu cultura cănepei și inului, cu viermii de mătase, creșterea pasărilor, er ierna cu țesăturile și cusăturile de casă, pe cari le pot vinde la oraș.

Aceiași îngrijire se cuvine și viermilor de mătase, care era odată în florie și făcea fala femeilor române, de la țărancă până la Domniță....

(Va urma).

Literatură.

A apărut Nr. 11 și 12 pe lunile Noiembrie și Decembrie, din excelenta revistă *România ilustrată* de sub direcțiunea d-lui Ion Rusu Abrudeanu, cu următorul bogat somar:

Crăciunul (ilustrație și text). *Cronica Lunii de Argus. Manevrele regale* (cu 7 ilustrații) de un ofițer. *Omenii zilei*: d. C. G. Dissescu (cu 2 ilustrații) de R. Alma mater, alegorie în versuri de T. Duțescu-Duțu. *Parlamentul* (cu 3 ilustrații). *Concursul nostru. Jubileul Societății geografice române* (cu 17 ilustrații) de N. Istrate. *O corespondență interesantă*, șese scrisori ale locotenentului Bucur Popp din Madagascar (cu o ilustrație). *Un talent extraordinar* (cu 2 ilustrații) de Al. Antemireanu. *De ce am fugit din cavalerie*, reminiscențe din vremea voluntariatului, de George Cair. *În dor*, poezie de C. A. Giurescu. *Viața socială*. *Notă din Marea lescu* (cu 6 ilustrații) de I. R. A. *Note din călătorie*: Dela Bucuresci la Teheran și de la Teheran la Ispahan (cu 4 ilustrații) de A. I. Visul, poezie (după Lermontoff) de C. P. *"Nebunul"*, năvelă de Al. Cazaban. *Mistrețul și porcul*, fubulă de Cincinat Păvelescu. *Pagini științifice*: Făcătorii de aur (cu 2 ilustrații) de dr. C. *Printre străini*, impresii de N. Varone. *Poveste de Crăciun* de D. Teleor. *Parvenitul*, poezie de Cincinat Păvelescu. *Femeia Română*: Blănarile (cu 2 ilustrații) de Elena Damian. *Vis de crăciun*, poezie de C. Cosco. *Cât cheltuiesc o femeie?* *Despărțire*, impresii de N. V. *Din suferință*, năvelă de D. Ionescu-Morel. *Stăruia vieții*, poezie înedită de M. Eminescu (cu o ilustrație). *Crăciunul* la diferite popore, de I. T. *Vederi din Manciuria* (cu trei ilustrații). *Litere, științe, arte* (cu 3 ilustrații). *Necrolog*: A. S. R. contele de Flandra și George E. Schina (cu 2 ilustrații).

"*România ilustrată*" apare odată pe lună și costă pentru Austro-Ungaria pe an 24 lei, pe jumătate de an 12 lei.

În editura institutului grafic "Minerva" din Bucuresci au apărut următoarele publicațiuni:

Al. I. Odobescu opere complete. Vol. I. Pagini 360. Prețul Lei 1.50.

M. Sadoveanu. Amintirile căprului Gheorghita. Pagini 280. Prețul Lei 2.

Se pot procura și prin librăria A. Mureșianu, adăugându-se 25 fileri porto.

Anunțuri de căsătorie.

5-11 Ianuarie 1906.

1. Ion Brânză gr. or. lucrător cu Ma-

rina Ianaș gr. or. din Brașov. 2. George Teban gr. or. învățător în Feldiara, cu Maria Cârstea gr. or. Stupini. 3. Ion Vorovenciu gr. or. lucrător cu Maria Irimie gr. or. Brașov. 4. George Tanase gr. or. lucrător cu Maria Prunache gr. or. Brașov

Domnii abonați ai fôlei noastre, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînnoi cât mai curând ca să nuli-se întrerupă regulata espedare a zănelului.

Administrațiunea
"Gazetei Transilvaniei".

Cea mai ferbinte dorință a fie-cărui om este: sănătatea, ear' acesta se pôte câștiga numai întrebunțînd în mod corespunzător crucea dublă electro-magnetică nr. 86.967 R. B. Mii de oameni și-au restabilit sănătatea prin folosirea ei. Inventatorul, d-l Albert Müller, Budapesta V Vadsz utca nr. 42/AE primesce mulțime de scrisori de recunoștință, dintre cari una o redăm în cele următoare, tradusă fidel din cuvînt în cuvînt: "Stimate d-le Müller: Nu în zadar am cetit în fôie scrisorile de recunoștință despre crucea dublă electro-magnetică nr. 86.967 R. B. a d-vostre, deore-ce ele cuprind curatul adevăr. Crucea aceasta ajută fôrte mult. Abia de trei săptămâni o port și mă aflu deja sănătos. Aveam sgărçiri de inimă și de stomac, imi lipsia pofta de mîncare și suferiam de reumatism în așa măsură, încât cu o mână nu puteam lucra nimic, er în un picior aveam junghiuri teribile; acum înșe cu ajutorul crucei inventate de d-ta — mulțamesc lui Dumnezeu și d-tale — m'am făcut earăși sănătos. Aparatul acesta îl recomand fie-cărui. Dumnezeu să te țină. Cu stimă Emil Muranyi, băile Kronpach."

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Emulsion alui Scotts

este o emulsiune din cea mai bună untură de pește medicinală din Norvegia amestecată cu Hyphosphite de var și natron. Se folosește pentru tôte scopurile, pentru cari se întrebunța până acuma untura de pește obicinuită. De-ore-ce emulsiunea lui Scott descompune untura în picăturile cele mai fine și o disolvă deopotrivă (cu ajutorul procedurii lui Scott) untura de pește preparată în forma această, este mult mai ușoară de mistuit, ca în modul cel vechiu folosit până acuma. Afară de acesta Emulsiunea lui Scott este cu gust și nu conține gustul grețos al untorei de pește obicinuite. Pescarul cu batoare al procedurii veritabile al lui Scotts.

Se pôte cumpăra în tôte farmaciile.

Cu referință la Gazetă și trimiteri de 75 fileri în mărci postale se trimite sticle de probă franco dela

Dr. EMIL BUDAI, "Farmacia orașului"

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul unei sticle originale: cor. 2.50.

AVIS!

Subsemnatul George Enescu, din comuna Poiana mărului, aduc la cunoștința publicului din cercul Brănului, la vechi prietini a tatălui meu, că am înființat o pivniță cu Vinuri bune și curate de viță Ardelenească. cu următoarele

PREȚURI:

Vin alb dela 50 litri în sus cu 20 cr.

	sau 40 bani	
Vin roșu	litru 44	"
Burgunder	" 74	"
Rieslinger	" 74	"
Must dulce	" 56	"
Rachiu de drever litru 1.50	"	"

Vinuri curate de struguri.

Rog pe vechii mușterii a tatălui meu a mă cerceta și pe mine.

Cu tótă stima

George Enescu
Poiana mărului.

Au apărut:

LUCIAN BOLCAȘ.

NAVALIRI BARBARE

Nuvelă.

„Luceafărul”, institut tipografic și de editură — Budapesta.

Se poate comanda dela autor: Budapesta, VII, Izabella-ter 3. Prețul 1 corone, plus 10 bani portu postal. 1—2.

Un culegător tipograf.

carele posedă 3 limbi și se pricepe și la lucrări tabelare, se acceptă numai decât, pre lângă minimul tarifar

Tipografia G. MATEIU, in Bistrița.

1—1

De vândare.

Un teren mare pentru zidire cu grădină și casă, Șirul cetății nr. 3, (Schlossbergzeile) este de vânzare în total sau parțial, cu condiții favorabile.

Informații mai de aproape se pot lua în orele înainte de prânz în cancelaria advocațională a Domnului

Dr. Iul. Orendi, Brașov, Strada Porții nr. 58.

9—6.2009.

FARMACIA la „LEU”

FRIEDRICH STENNER

Brașov, Strada Porții nr. 21.

Recomandă marele deposit in specialități medicinale

indigene și externe,

Specialități de gumă. Articoli pentru îngrijirea bolnavilor. Cu deosebire SPIRIT LOBAGO (Lobogo franzbrantwein), doftorie bună contra durerilor de reumatism, junghieri, dureri de cap, etc. Prețul 1 sticlă mică 80 b. 1 sticlă mare 1 cor. 60 b.

SPIRIT de PAPRICĂ (Paprica franzbrantwein), doftorie probată contra reumatismului, ischias, soldină etc. Prețul 1 sticlă 1 cor. și 2 cor.

5 Corone
și mai mult
câștig pe zi
dela

Societatea de tricotaj mecanice cu lucrători de casă.

Se caută persoane de ambele sexe pentru lucru de împletit pe mașina noastră. — Lucru simplu și iute, peste tot ann în casă. Nu este de lipsă cunoștință specială. — Despartarea n'are nimic de a face, căci noi vindem lucrul. — Adresa:

Hausarbeiter-Strickmaschinen-Gesellschaft
THOMAS H. WHITTICK & Co.
Budapest, IV, Havas-utca 3—605.
Prag, Petersplatz 7—605.
TRIEST, Via-Campanile 13—605.

PAGLIANO-SIRUP

cea mai bună doftorie de curățit sângele, inventată de
Profesorul GIROLAMO PAGLIANO.
Florenz-Via Pandolfini (Italia)

A se feri de imitație!

A observa pe fle-care sticlă marca fabricii în colore vântă deschisă cu subscrierea Prof. GIROLAMO PAGLIANO.

Se capătă în toate farmaciile mai mari.

DEPOSIT pentru Ungaria la farmacia IOS. von TÖRÖK Budapest 1—01968. Király utca 12 și Andrássy utca 25.

CGZUBA-DUROZIER & Cio.
DISTILLERIE FRANÇAISE, PROMOTEUR.
Se capătă prestatindena. 700
Reprezentanța Ruda & Blechmann Budapest.

Cognac

Un harnic silvicultor diplomat

român de origine, cu purtări și atestate bune și cu scrisore bună și dibăcie mare, caută aplicare în România. — Pretensiuni modeste. Condiție permanentă.

Informații mai de aproape dă: „Administrația acestei foi”.

1—5.2014.

Prima stabiliment
de vâpsitorie artistică cu abur și
spălătorie chimică.

FABRICA. Str. Lășipului Nr. 1/a.
Biroul principal str. Hirscher Nr. 3.
(Vis-à-vis de sala de concert.)

Se recomandă pentru vâpsit Garde-robe de dame, bărbați, întregi ori desfăcute, asemenea și pentru curățit.

Cu totă stima:

W. Körner.

67—100 (1890)

Abonați „CALICUL”

ziar ilustrat humoristic și satiric

cu prețul anual ordinar de 6 cor. pentru străinătate 7 franci.

Calicul e scriptura adevărului. Deviza lui: „Ris cu ori-ce preț”

Publică numai articoli originali de cuprins interesant, cari zecă de ani își păstrează valoarea.

Abonament extraordinar redus la 4 corone pe an.

Pentru: Studenți de ori-care categorie, învățători și învățătoare, măsieri, militari dela tenente în jos.

Numerii singuratici, inclusive cei de probă, costă 50 fileri.

Abonamentele se adresează la Sibiu (Nagyszeben) către Administrația „Calicului”.

AVIS!

Suberisul am onorea a face cunoscut On. public și in deosebi
epitropilor bisericești, că am deschis în Brașov (la 2 Porumbi)

Strada Neagră nr. 3 (3 Felső-Villa-utca 3)

O fabrică de luminări de ceară curată și parafină sub firma

IOAN PETEU.

Prima fabrică de luminări de ceară și parafină din Ardeal.

Și sunt în plăcuta poziție de a executa tot-felul de luminări în
tote formatele, precum și aurite, ér comanda le vou executa
prompt și cu prețuri foarte convenabile.

81—90,1658

Pentru vecie!

New-York și Londra n'au lăsat necurată nici continentul european și marea fabrică de argintărie s'a vădut necesită să dăruiască întregul ei deposit în schimbul unei răsplăte mică pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: prin urmare ori cui, următoarele fl. 6.60 și adică:

6 cuțite fine de masă cu
lamă veritabilă engleză;
6 furculițe de argint patent
american dintr'o bucată;
6 linguri de argint patent
american;
12 lingurițe de argint pentru
cafea patent american;

1 lingură de argint pentru
supă patent american;
1 lingură de argint pentru
lapte patent american;
6 cesci Victoria englezești;
2 candelabre de masă;
1 strecurătoare pentru oiești;
1 zaharniță;

42 bucăți la un loc fl. 6.60.

Tote cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai
nainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel
de 6. fl. 60.

Argintul patent american este un metal alb, care
își păstrează colorea argintului 25 de ani, despre ceea-ce
se garantează. — Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e
șarlataniă, mă simt îndatorat în public, că ori-cine, căruia nu-i
convine marfa îi trimit banii înapoi, nimenia însă să nu treacă
cu vederea ocaziunea acesta favorabilă, de ași procura această

garnitură pomposă, care cu deosebire se potrivește pentru
Cadouri ocazionale și de nuntă! (în economia casei).

Depon numai la A. HIRSCHBERG-S Exporthaus von amerik.
Patent-Silber-waaren.
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/B. Telephon Nr. 14597.

Se trimite în provincie numai cu rambursă postală sau cu trimiterea sumei înainte.
Praful de curățit aceste obiecte 10 or. Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoștință.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea garniturii, și s'mi mai trimit
încă o garnitură cu fl. 6.60. — Kolozsvár, Exelens Baronin Bánffy.

Sunt foarte mulțumit cu trimiterea mustrei, și s'mi mai trimit
tota colecția. — Oedenburg, (Ungarn). Baronin Marschal.

Am primit garnitura de masă cu care sunt mulțumit. Vă rog a-mi trimite cu
rambursă încă o garnitură 42 buc. argint patent amer. Keresztes S., subprefect.

Ce etate aveți?
Fața D-vastră este dovadă. —
Dacă doriți a vă conserva
fața tinăra întrebuințați
Pudra Actina de Cologne.

o novitate pe temei științific, pentru conservarea
și înfrumusețarea teintului
și evitați pudra de orez, care astupă porii și
produce sgrăbunțe. ACTINA are efect admirabil
asupra necurețeniei teintului, feței galbene,
sgrăbunțosei, pistruiei etc. A se aplica cu o
bucătică de piele de capriță albă, sau cu o basma
de batistă. Parfumat 2 cor., neparf. cor. 1,50 b.
In Brașov: la farmacia EDOUARD KUGLER.

Reprezentanța generală:
AL. GISCHNER Viena,
II. Pazmanitengasse 11.

Cine suferă de Soldină, reumatism

se nu folosescă alta doftorie, decât se
cumpere o sticlă de

Fluid de reumatism al Dr. Flesch,

care vindecă mai sigur ca ori și care doftorie
Soldină, reumă, dureri de spinare, slăbiciuni de
mâni și picioare cauzate prin aruncătură, oste-
năla, scintire. Se folosește și intern și extern.
Efectul se simte în scurt timp și la boale in-
veniente, la care n'au roșit încă dofto-
rie. — Se capătă numai la inventator și singu-
rul producător:

Dr. EMIL FLESCHE „Magyar korona”
farmacie. Győr, Baross-ut 24.

Deposit principal pentru Budapesta farmacia
Török J. VII, Király-utca 12, și la farma-
cia „Opera”, Andrássy-ut 26.

1 sticlă de 1 1/2, decilitru 2 cor. Sticle familiare
pentru folosire mai îndelungată 5 cor.
Se trimite francate la comandă de 2 sticle mic
sau 2 sticle familiare.

5—50.2004.

Institut indigen!

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA”

SIBIU, Strada Cismădiei nr. 5.

Fondată la 1868.

Edificiile proprii.

Primesce în condițiuni favorabile:

usigurări contra focului și exploziunilor,

asigurări de viață și de rente viagere,

usigurări contra furtului prin spargere,

asigurări de accidente și de sticlă.

Valori asigurate 105 milioane corone.

Despăgubiri prestate 7 milioane corone.

Fonduri de rezervă și garanție 2 milioane corone.

Informațiuni dela Direcțiune în Sibiu și prin agenturile prin-
cipale din Arad, Bistrița, Brașov, Cluj, cum și prin subagenții din toate
comunele mai mari.